

J. P. Jones

1893. 104

A bihari reformált egyházmegye

Nagyváradon, 1883 ápril 4 – 6 napjain,

Gaál Imre esperes és Ritoók Zsigmond egyházmegyei
gondnok kettős elnöklete mellett tartott

közgyülésének

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E.

KIADTA:

K U N B É L A,
egyházmegyei jegyző.

NAGYVÁRAD,

NYOMATOTT HOLLÓSY JENŐ KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1883.

A bihari reformált egyházmegye Nagyváradon
1883 ápril 4—6 napjain tartott tavaszi köz-
gyűlésének

JEGYZŐKÖNYVE.

*Gaál Imre esperes és Ritoók Zsigmond gondnok kettős el-
nöklete mellett, jelen voltak:* Biró János, Oláh József, Szabó Ká-
roly, Szokolay József egyházi, — Kis Elek, Papszász Károly világi
tanácsbírák. — Benedek László, Kun Béla egyházi, Rácz Mihály,
Dr. Vári Szabó Béla világi jegyzők. — Kocsis József lelkészgyá-
moldai, Szemes László közpénztárnok. — Nagy István levéltár-
nok. — Hegyesi Márton ügyész.

Képviselők:

Ártándról: B. Nagy József, Szőke Imre presbyterek.
Biharról: Sárközi Lajos, Méhes Károly, Mákoesi Imre
presbyterek.
Bojtról: Csillag Lajos lelkész, Csizmadia P. Imre gondnok.
Csatárról: Tóth Sándor presbyter.
Csökmőről: Szilágyi Márton lelkész.
Fugyiból: Hevesi István gondnok.
Fugyivásárhelyről: Lőrinczi István gondnok, Pirinyi Sán-
dor, Bélfenyéri József, Seres József presbyterek.
H.-K.-Kovácsiból: Fülöp Sándor gondnok.
H.-K.-Száldobágyról: Szebeni Dániel presbyter.
Kisszántóról: Szappanos Mihály gondnok.
M.-Keresztesről: Ember Pál lelkész, Ercsey Dezső.
Nagyváradról: Dr. Miskolczy Mihály presbyter, Mezey
Mihály pénztárnok.

Paptamásiból: Imre Sándor gondnok, Tóth Sándor presbyter.

Pósalakáról: Szathmári László lelkész, Lőrinczi István presbyter.

Püspökiből: Halász Sándor gondnok, Szabó Mihály presbyter.

Szaládról: Szilágyi Lajos gondnok.

Zsákáról: Szigeti Elek lelkész.

Az egyházmegyei tanítótestület részéről: Juhász Lajos n.-váradi énekvezér, Szabó Gyula m.-telkii tanító.

Lelkészek:

Bedő Károly csatári, Bokros Benedek h.-k.-száldobágyi, Boros Sándor fugyii, Bugyi Sándor j.-hodosi, Csepelyi Menyhért f.-vásárhelyi, Hegedüs Ferencz kisjenői, Könyves János k.-marjai, Makai Károly élesdi, Nádudvari Lajos borsi, Nagy Sándor vancsodi, Nánásy Imre m.-telkii, Nyikos Sándor p.-toldi, Pap Károly püspökii, Séra Ferencz siteri, Szalai Pál h.-k.-pályii, Tóth József bihari, Józsa Gábor nagyszántói, Vadon Miklós nyüvedei, Veres Imre paptamásii rendes, — Bögös Lajos n.-váradi, Nagy Elek b.-sz.-mártoni, Szabó István püspökii segédlelkészek. — Zsigmond Ferencz n.-váradi vallástanár.

Tanítók:

Dankó Sándor nagyváradi énekvezér, Kalas György szentjánosi, Nagy Imre élesdi, Nagy Imre m.-keresztesi, Nagy Károly nagy-szántói, Sziráki Béla kis-szántói, Varga Pál paptamásii tanítók és számos hallgatók.

Elnök esperes, Istenhez emelt buzgó ima s a gyűlés számos tárgyaira való figyelmeztetés után: a gyűlést meynjitottnak nyilvánítja.

1. szám. Olvastatott az állandó szavazatbontó bizottság N.-Váradon 1883. február 19-én tartott ülésének jegyzőkönyve, mely szerint a zsinati törvények értelmében elrendelt szavazás eredményeként kitünt, hogy:

I-ször. Az esperesre beérkezett mind a 42 egyház 43 szavazata, melyből Gaál Imre 38, Szabó Károly 5-öt nyervén: *Gaál Imre* általános többséggel megválasztatott.

II-or. Az egyházmegyei gondnokra beérkezett mind a 42 egyház 43 szavazata, mely összesen Ritoók Zsigmondra adatván: *Ritoók Zsigmond* egyhangulag megválasztatott.

III-or. Az egyházmegyei két egyházi jegyzőre beérkezett 41 egyházból 42—42 szavazat mind két részre, melyből Kun Béla 41, Benedek László 16, Szilágyi Márton 11, Szigethi Elek 10, Nagy Sándor 5, Vadon Miklós 1 szavazatot nyervén: egyik jegyzőnek 42 szavazatból 41-gyel *Kun Béla* megválasztatott; a másik jegyzőségre azonban általános többség nem lévén: másodszori szavazásra a 3 legtöbb szavazatot nyert *Benedek László, Szilágyi Márton* és *Szigethi Elek* tüzetek ki. Nem szavazott *Darvas*.

IV-er. Az egyházmegyei két világi jegyzőre beérkezett 41 egyházból 42—42 szavazat, mind két részre, melyből Rácz Mihály 37, Dr. Vári Szabó Béla 26, Mezey Mihály 11, Miskólczy Árpád 5, K. Nagy Sándor 2, Kovács Károly 1, Csányi István 1, Hegyesi Márton 1-et nyervén: *Rácz Mihály* és *Dr. Vári Szabó Béla* általános többséggel megválasztatott. Nem szavazott *Darvas*.

V-ör. A lelkészgyámoldai pénztárnokságra beérkezett 40 egyházból 41 szavazat, melyből: Kocsis József 36, Szemes László 2, Makai Károly 2, Nádudvari Lajos 1-et nyervén: *Kocsis József* általános többséggel megválasztatott. Nem szavazott H.-K.-Száldobágy és *Darvas*.

VI-or. Az egyházmegyei közpénztárnokságra beérkezett 40 egyházból 41 szavazat, melyből: Szemes László 35, Kocsis József 2, Makai Károly 2, Séra Ferencz 1, Szigethi Elek 1-et nyervén: *Szemes László* általános többséggel megválasztatott. Nem szavazott H.-K.-Száldobágy és *Darvas*.

VII-er. Az egyházmegyei ügyészre beérkezett 37 egyházból 38 szavazat, melyből: Hegyesi Márton 34, K. Nagy Sándor 2, Mezey Mihály 1, Kövér Sándor 1-et nyervén: Hegyesi Márton általános többséggel megválasztatott. Nem szavazott Rév, Élesd, Telki, Less és *Darvas*.

Ezzel kapcsolatosan olvastatott az egyházi egyik jegyzőre másodszor elrendelt szavazatokat felbontott ugyanezen bizottság Nagyváradon 1883. márczius 28-án tartott ülésének jegyzőkönyve, mely szerint a beérkezett összes 43 szavazatból Benedek László 25, Szigethi Elek 10, Szilágyi Márton 8-at nyervén: *Benedek László* általános többséggel megválasztatott.

Mindezen választások örvendetes tudomásul vétetvén: a megválasztott tisztviselőket — az esperes és egyházmegyei gondnok kivételével, —

kiknek megválasztása a főt. egyházkerületre terjesztendő fel megerősítés végett — örömmel erősíti meg a közgyűlés, kijelentvén azt, miszerint ujabbi eskü letételét, — azon indokból, mert mind az eddigi tisztviselők választottak meg, kik már egyszer felesküdték, s így ezen esküjökre hivatkozással, esküjök letettnek tekinthető — nem tartja szükségesnek. — A nem szavazott egyházak az illető bírság fizetésében elmarasztaltatnak, s erről közpénztárnok végzésileg értesítetik. Az eddig is kiváló örömünk és dicsekedésünkre hivataloskodott s székeiket a gyűlés üdvkívánalmi, éljenzései között elfoglalt társelnökség, az esperes és egyházmegyei gondnok eként történt megválasztása a főt. egyházkerülethez tudomás és megerősítés végett fölterjesztetni rendeltetik.

16. szám. Szemes László megválasztott közpénztárnok azon indokból, mert a bemutatott orvosi bizonyítvány szerint oly szemgyengeségben szenved, mely miatt a pénztárnoksággal járó kötelezettségnek, szemeinek további veszélyeztetése nélkül meg nem felelhet, ezennel hivataláról lemond s kéri indokolt lemondását elfogadni.

Indokolt lemondása elfogadtatván: az ujabbi választás elrendelésével esperes ezennel megbíztatik.

17. szám. Felolvastatott az 1882—3-ik évről vezetett *esperesi számadás*, a mint következik:

Az esperes által 1882-ik évben kezelt hivatalos pénzek mérlege.

	Bevétel		Kiadás	
	frt	kr	frt	kr
I. Államsegély	983	—		
A gyámintézet 603, egyházak és lelk. 380 ft.			983	—
II. Segély egyleti pénzsegély	170	—		
Egyházaknak kiosztatott			170	—
III. Tartalék államsegély	70	—		
Egy egyház és egy lelkésznek adatott .			70	—
IV. Tűzbiztosítási osztalék	30	—		
A közpénztárba beadatott			30	—
V. Zsinati pénzből maradt	14	9		
A közpénztárba adatott			14	9

	Bevétel		Kiadás	
	frt	kr	frt	kr
VI. A debreczeni szegény tanulóknak	19	20		
A főiskolai pénztárba adatott			19	20
VII. Nagy Sándor váncsodi lelkész részére . .	4	—		
Nagy Sándor urnak átadatott			4	—
VIII. K. Szántónak, B. Sz. Márton	2	3		
K. Szántónak átadatott			2	03
IX. Aug. 31 és P.-Ujlakról 1—1 ft (pecsét díj)	2	—		
Szemes L. pénztárnok urnak megküldetett			2	—

Visitációi pénzek.

I. Közpénztár javára	280	88		
A közpénztárba beadatott			280	88
a) Egyházmegyei jegyzőkönyvek	92	50		
A közpénztárba beadatott			92	50
b) Betűrendes tárgymutató	56	—		
A közpénztárba beadatott			56	—
c) Változási díj lelkész és tanítóktól . . .	42	—		
A közpénztárba beadatott			42	—
d) Pecsét díj	2	—		
A közpénztárba beadatott			2	—
e) Egyházkerületi közigazgatás czimén be-				
jött 303 forint, ebből maradt	63	—		
Beadatott a közpénztárba			63	—
II. Gyámpénztár javára	490	95		
Beadatott a gyámpénztárba			490	95
III. Könyvtár javára	77	20		
Kun Béla urnak beadatott			77	20
IV. A tanítói gyámoldának gyűlt	5	71		
Szabó Lajos pénztárnoknak beadatott . .			5	71
V. Egyházkerület	368	67		
nt. Némethy L. pénztárnok urnak			368	67
VI. Főiskolai átalakítás	179	66		
nt. Varga L. pénztárnok urnak			179	66
VII. Főiskolaépítés	36	35		
nt. Varga L. pénztárnok urnak			36	35
VIII. Felsőbb tanulók tápoldája	12	18		
nt. Varga L. pénztárnok urnak			12	18
IX. Szegény tanulók tápoldája	13	07		
nt. Varga L. pénztárnok urnak			13	07

	Bevétel		Kiadás	
	frt	kr	frt	kr
X. Debreczeni senior	3	53		
nt. Varga L. pénztárnok urnak			3	53
XI. Zsinati nyomtatványok	7	80		
Beadatott nt. Tóth Sámuel urnak			7	80
XII. Látogatási díj	116	—		
Szemes pénztárnok urnak			116	—
XIII. Tűzbiztosítási osztalék 1882-ik évről	31	—		
Szemes pénztárnok urnak küldetett			31	—
XIV. Furta a debreczeni szegény tanulóknak	5	—		
A főiskolai pénztárba utalványoztatott			5	—
összesen	3177	82	3177	82

A bizottságilag megvizsgált s helyben hagyott pontos számadás terhe alóli felmentvényt, köszönetének nyilvánításával, a szokásos fentartás mellett, a közgyűlés ezennel megadja s az egész számadást kinyomtatni rendeli.

18. szám. Beterjesztettek a következő, folyó évi márc. 6. és ápril 3-án bizottságilag megvizsgált 1882—3-ik évről vezetett számadások.

I. Kocsis József lelkészgyámoldai pénztárnok számadása, mely szerint:

Bevétel	33795.54
Kiadás	32842.48
Maradvány:	953.06

A pénztár állása:

Tőkepénz 93 kötelezvényen	18106.78
Tizenkét takarékpénztári könyvön	5886.88
Pénztári maradvány	953.06
Pénztár állása:	24946.72

II. Szemes László közpénztárnok számadása, mely szerint:

Bevétel	9760.02
Kiadás	9368.92
Maradvány:	391.10

CA pénztár állása :

Tőkepénz 38 kötvényen	7036.86
Takarékpénztárban	901.60
Pénztári maradvány	391.10
<i>Pénztár állása</i>	<u>8329.56</u>

III. Kun Béla könyvtárnok számadása, mely szerint :

Bevétel	420 04
Kiadás	315.64
<i>Maradvány :</i>	<u>104.40</u>

A pénztár állása :

Kötvényekben	450.—
Pénztári maradvány	104.40
<i>Pénztár állása :</i>	<u>554 40</u>

IV. Szabó Lajos tanitógyámoldai pénztárnok számadása, mely szerint :

Bevétel	452.05
Kiadás	450.56
<i>Maradvány :</i>	<u>1.59</u>

A pénztár állása :

Takarékpénztárban	7917.37
Pénztári maradvány	1.59
<i>Pénztár állása :</i>	<u>7918.96</u>

V. Ugyancsak Szabó Lajos tanítóegyleti pénztárnok számadása, mely szerint :

Bevétel	96.67
Kiadás	31.09
<i>Maradvány :</i>	<u>65.58</u>

A pénztár állása :

Takarékpénztárban	259.63
Pénztári maradvány	65.58
<i>Pénztár állása :</i>	<u>325.21</u>

Ezen számadások, a vizsgáló-bizottságok által

helyben hagyatván: az illető pénztárnokok a számadás terhe alól, a szokásos fentartással, felmentetnek. — Jövőre nézve kimondja az egyházmegyei közgyűlés, hogy a számvizsgáló bizottság arról is tegyen beható vizsgálat után jelentést, miszerint a kötvényes adósságokat szabályszerűen biztosítva találta-e vagy nem?

19. szám. Szűc: Lajos tanácsbíró részben mulhatatlan hivatalos teendői, részben rögtöni elintézését igénylő családi ügyei miatt a gyűlésen meg nem jelenhetését jelentvén:

indokolt távol maradása tudomásul vétetik.

20. szám. Olvastatott az esperesi jeientés a lefolyt 1882-ik évről.

A nagy terjedelmű s az egyházmegye bel- és küléletének főbb mozzanatait magában foglaló esperesi jelentés egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vezetetni s kinyomatni rendeltetik, amint következik:

Nagytiszteletű s tekintetes egyházmegyei közgyűlés!

Azon véleményben, hogy egyházmegyénk szellemi és anyagi dolgairól számolnom egy és ugyanazon idő legalkalmasabb, annyival inkább is a jelen gyűlésre halasztottam az egyházak és iskolák állapotának felmutatását, mert átalakulásunk, vagyis önmagunknak a törvény által kijelölt keretbe illesztése, bizonyos forrongást állított elő közéletünkben.

Bármikép lettek volna összeállítva a vezértényezők, nem hagyhatám vala itt e helyet a nélkül, hogy elsőbb megbízatásomból kifolyólag ne számoltam volna a gondjaim alá adott egyházak, iskolák és azok tanítóiról.

Most azonban méltóztassanak eltérni, ha a kötelességszerű számadás mélyébe hatolása előtt először magammal foglalkozom.

Nem lesz terjedelmes e foglalkozás, mert a bekezdése: 2-or és utoljára.

E másodszor is oly rövid, mint a milyen őszinte.

Fogadják meleg hálámat azon t. egyházi előljárók és t. lelkesztársaim, kik szavazataikkal esperessé lett választatásomhoz járultak.

E megtisztelő s nagyra becsült bizalom ösztönül szolgál nekem, hogy Isten segélye mellett egyházmegyei társelnök ur

eddig is hálásan tapasztalt hatásos támogatásával s az egyházme-
gyei tanács kikért segédkezése, sőt maguknak önigazgatási rend-
szerünk alaptényezőinek, a presbyteriumoknak jóakaratu közremű-
ködésével is, elvégezni igyekeztem mindazt, ami hivatalom köré-
be tartozik; és midőn e másod zori megtiszteltetésemért ismételtén
fejezem ki mély köszönetemet: annyival inkább kérem a minden
oldalról jóakaró segédkezést, mert mikép mondám, ez a másod-
szor, egyszersmind: *utoljára is*.

Utoljára, mily fagyos, mily döbbentő kifejezés!

Mintha a temető közelében állanék s ősz hajamat meg-
megingatná a sirhalmok szele.

Mintha lobbadozó mécs volnék, melynek fogyatékán levő
olaját nem pótolhatja ki senki sem.

Mintha lombtalanuló fa volnék, melynek száradó galyai
egyenként hullanak a mulandóság gyaluja alá, s belőlük félem-
lítő némasággal koporsót tákol össze a halál! Ez ád, ezek adnak
a rideg „*utoljára*“ szónak meg nem cáfolható magyarázatot, s ez
az én *utoljára* lett megválasztatásom valódi értelme is.

Napom hanyatlóra szállt; hosszabbodnak és hosszabbod-
az estéli árnyékok, mikor áll be a végalkony? az az idők urának
titka; de addig az ő kegyelméből a kezembe adott zászlóval itt
leszek az őrállomáson. Én esem el előbb, vagy azok közül egy
és más, kik által megválasztattam?! erre nem ád feleletet sem
a föld, sem az ég; de arra, hogy *utoljára* választattam meg: meg
van; éveim sokaságában van meg a „*soha többé*“ felelet, mert
hiszen nem lehet már messze odáig, a sírfáról csak a végső szám
hiányzik. Addig e parancs alatt állok: „*Légy hű mind halálig.*“
Vezérigékül Pál apostol eme szavait vettem át: „*semmivel nem*
gondolok, az én életem is nekem nem drága, csakhogy elvégezhessem
örömmel az én futásomat és a szolgálatot, melyet vettem az Úr
Krisztustól.“

Mily örömet átvinném gondolataimat az *utoljára* szó sö-
tét borujából oda, hol virágos az élet és csillagosan kék az ég-
boltozat; de a kegyelet ujjmutatásából kell hogy oda vezessem a
m. t. közgyűlés figyelmét, hol:

Gr. Dégenfeld Schomburg Imre tiszántuli egyházkerüle-
tünk 32 évig volt főgondnoka fölött lehanyatlott a végső nap, a
„*soha többé*“ vette áldott porát bús birodalmába és az örökkéva-
lóság tárult fel nemes szelleme előtt.

Szárnyszegetten törpül le gondolatom e mindnyájunknak
fájó gyászos eseménynél s tépelődöm, hogy megkísérlem e raj-

zát adni az összedőlt nagy alkotmánynak, vagy gyengeségem tudatában elnémulván, magunkba mélyítő hallgatásban fejezzem ki a közös részvét rendítő bánatát!

A hegyet, mely fellegekbe fűröszi napsugaras homlokát, elsüllyedésénél csak a sas énekelhetné meg, mert a magasból nézett alá annak fenségére. Én a mélységben talán jobban cselekedném, ha mint egy bús zarándok imává olvadt érzelmeimmel szó-talanul borulnék le az összedőlt templom omladékainál.

De végre is, a valódi fájdalom néma és szó-talan. Panasz-talanságba rejtőzik a részvét mélysége. S ha nem úgy volna is: a valódi nagynak csak a valódi nagy lehetvén illetékes méltatója: a helyett, hogy megkisérleném rajzát adni a nagy veszteségnek: leülök a rom mellé, és beszéljen a tömérdek közül egy pár tündöklően kimagasló tény gr. Dégenfeld Imre életéről.

Emlékeznék még, hiszen korunkban történt, midőn meg-rámadott jogunk védelmében tiltakoztunk az erőszak ellen, mely öngazgatási rendszerünket megtámadta, s a betiltott gyűlést az ősz főpásztor Isten nevében nyitotta meg. Tudjuk még, hisz nap-jainkban esett, hogy főiskolánk, a magyar alföld reformátusainak századokon át világító tornya, veszélyben forgott a miatt, mert fenállhatása a tanférfiak oly számú felszaporításától tétetett függővé, kiknek szerény dotációja is messze túlhaladta a kegyadományokból táplálkozó intézet anyagi erejét.

Ki állott ott, az ősz Áron mellett, mint tiltakozó Cherub? Ki áldozott, tett, munkált, ébresztett emitt, hogy ősz nagyságában maradjon fenn a féltett iskola? Ki nyújtá ki a halhatatlanokkal együtt kezét, a reform. országos közalapra 5000 forintot adván, hogy erősítsessenek a gyengék s letöröltessenek az árvák és özvegyek könnyei? Gr. Dégenfeld Imre volt egyike az elsőknél! Ki volt az, ki több mint 2 évtizeden át, egyházi és iskolai köz-életünkben, odaadó ügybuzgalmat és munkásságot fejtett ki s előtte semmi sem volt nagy, semmi sem volt kicsiny... ez is ő volt. Ó! kire ráborult a gyászos szemfödél.

Tartsuk fel hát dicső emlékezetét! Emeljünk jegyzőkönyvünkben egy gyászlapon nagy nevének szerény siremléket és hadd mondjam én el a m. t. gyűlés végbúcsujakép a távolról sötétlő sirbolt nagy halottja fölött: hogy a mi lehullott csillagunknak, a mi fejünk leesett koronájának: *gróf Dégenfeld Imrének*, adjon Isten csendes jó éjszakát!

A halott nyugszik. Nekiünk tovább kell mennünk a sir-től, tovább a lét küzdelme, tovább a kötelesség utain.

A mult 1882-ik évről kell számolnom — az anyagiakat száraz számsorozat adja elő; de nem abban van a mi életünk — a mi létalapunk az iskolák, az ezekre vonatkozólag kell tehát számolnom.

Számolok tehát arról, mik valának a tanítók és iskolákat illetőleg kötelességeim s tapasztalataim.

A létérti küzdelem fegyvergyárai az iskolák. Azokban kell, hogy fejlesztessék az értelem, mely megtalálja nemcsak a megélhetés útját, hanem az eszközöket is, melyek fenállhatását biztosítják.

Az iskola a társadalom alapja, a béke, rend, erkölcs nevesítő kertje, a jog és kötelesség ismeretének mutató táblája, ahol a szó magas értelmében kell, hogy emberekké formáltassunk, s hogy ezek minden figyelmet nemcsak érdemelnek, hanem követelnek is: ez már a mai kor elfogadott dogmája.

E dogma behatása alatt a polgári és hitfelekezeti felsőségünk rendeletéből — egyházmegyénk képviselőjében — megtettem mindazt, a mi az iskolák óhajtott felvirágoztatására szükséges.

Az egyházakat buzdítottam, hogy ahol a törvényszabta minimumnál kisebb a tanító évi járadéka, emeljék azt odáig.

A tanítók közül mindazok javára folkértem a polgári hatóság törvényes közbelépését, kik tandíj hátrányaikat hozzám megküldötték.

A tanító urakat, főpásztorunk és a k. tanfelügyelőség sürgetésére szorgalmaztam, hogy önérdékekben ép úgy, mint az iskolák érdekében tegyék le a tanképesítő vizsgát. Az előjárókat serkentettem, hogy a munkások bérét idejében szolgáltatassák ki, és sajnálattal tudatom, hogy hiánytalan eredményt nem érhettem el.

A tanító urak közül csak néhányra volt kívánt hatása annak, hogy vizsgatételre buzdítottam, de volt, és több volt, mint 1868-tól idáig, mert vizsgát ígértek Tóth József szalárdi, Lengyel Károly és Sipos Lajos csatári, Császár paptamási, Nagy Imre m.-keresztesi, Szücs Endre p.-toldi, Kovács József váncsodi és Kis Gyula siteri tanítók, de hány ideiglenes minőségű van még! kik szemet hunynak a kötelesség előtt, a kik pedig fiatal fővel még megküzdhetnének a nagy feladattal? s ép ez okból, miután az én — pedig elég kiméretlen utasításom sem talált utat — sokakhoz, kik csak ideiglenesen élvezik a gyéren megérdemlett kenyeret, annyival inkább is, felhatalmazó végzést kérek a m. t. gyű-

léstől, mert a k. tanfelügyelőség azt a kívánságát adta értesemre hogy a megüresedhető állomásokra csak okleveles tanítókat engedjünk alkalmaztatni, felhatalmazást kérek mondom arra nézve, mikép járjak el azok irányában, a kik — dacára annak, hogy vizsgázatlan minőségben tartják állomásaikat — mégis tőlök kitelhető szorgalmat sem fordítanak kötelességökre?

Mikor az iskolákat mind személyesen vizsgáltam meg, sem a kötelességteljesítő, sem azt elhanyagolt tanítókról névleg nem tettem említést, a jókról nem, mert azok önbecsületökért is tanítanak, a hanyagokról nem, mert reméltem, hogy kötelességérzésre ébrednek s most sajnálva ki kell jelentenem, hogy a jók megmaradtak jóknak, de a gyengék nem emelkedtek jókká és az iskolák részben alig megérdemlett tartózkodási és tápláló helyei a bennök élő tanítóknak. Szép sikert láttunk K.-Marjában, P.-Tamásiban, Szalárdon, Hodoson, Csatárban, Siterben a leányiskolákban Biharon a fiiskolában. Püspökiben hol kivált az öreg Fekete ur ragadta meg tisztelő figyelmünket, Sz.-Jánoson Borson a fitanítónál s N.-Kerekiben. Eddig volt személyes tapasztalatom, a kiket nem említettem, azok emlékezzenek meg magokról . . . mert az idők követelők, az idők csak a szorgalomnak ítélik oda a panasztalan kenyeret.

A sárréti körben nt. Szabó Károly és Benedek László urak végezték a vizsgálást.

Mintha egy és ugyanazon közöny vett volna itt is uralmat a tanítókon — egy kitünő és egy jeles lévén soraik közt — amaz Ártádon ez M.-Keresztesen, a többi kis részben jó, kielégítő és alig kielégítő osztályzattal nagyon szánandó színben tünteti fel az iskolák állapotát.

A körösvölgyi körben nt. Szokolay József és Kun Béla urak voltak a látogatók, mind a sárréti mind a körösvölgyi kör létállapotát magoknak a nt. küldöttségi uraknak jegyzőkönyvei tüntetvén fel részletesen, azok felolvastatását vagyok bátor ajánlani a t. gyűlés becses figyelmébe.

Ime tehát, kötelességünkből folyólag felmutattuk az egyh. megye képét s a képsorozatban az a legsötétebb, hogy a szorgalomra és rendre utasított örvéndi tanító ur, a kinek pedig egyedül van kellőleg felszerelt iskolája, kicsinylőleg vissza utasítja az egyházmegye képviselőit.

Ezt az urat én is szorgalomra intettem, mert iskolája határozott gyarló volt. Engem még nem utasított vissza, s most ime már ideiglenessége dacára tovább ment. Én szigorú itéle-

tet kérek Pap Gábor ur ellen, mert a küldöttekben maga az egyházmegye van megsértve.

Általános figyelmeztetésül helyén látom elmondani, hogy a hivatalos kötelességöknek meg nem felelő tanítók rendesen abban keresik megnyugvásukat sőt mentségöket, hogy fizetésök kevés. E panasz ha igaz is, de hanyagságra senkit sem jogosít.

Szabadságában áll bármelyik tanítónak felmondani hivatalát, de ha helyén marad? a csekélyül díjazott is tartozik hivatala kötelességének eleget tenni. Erővel nem tart az egyház szolgálatában senkit, de nem is kell türnie azt, hogy egyes ember hanyagsága szellemileg törpén hagyja a nemzedéket, viszont a tanítónak, ha megfelel hivatásának joga van a legszigorubban követelni fáradalma díját.

Az egyházakban mindenütt béke van; semmi kiváló rendetlenség nem zavarta meg a békét. A hol a középületek tatarozást vártak, ott vagy munkába vétettek már, vagy a munkába vehetés előkészületeit megtették. A templomjavítást Váncsod, Száldobágy, P.-Tamási és P.-Told vették szándékba. Lelkészlakot javít Bihar, Ártánd, de Kovácsiban és B.-Sz.-Mártonban ott vannak a rozzant lelkészlakok — melyekhez hasonló az egyházmegyében többé nincs, — remélem azokra is rákövetkezik a felújítás. —

Az egyházmegye következőleg áll:

Anya egyház van 42. Leány egyház 1. Fiók egyház 100. Rendes lelkész 42, helyettes lelkész 1, segédlelkész 6, lelkész-tanító 6, vallástanár 2. Rendes tanító 56, segédtanító 1, fitanító 18, leánytanító 17, vegyes tanító 21, okleveles 5, igazolványos 26, ideigl. 25. — Lelkek száma 44,100. Anya-egyházban 42,967. Fiók-egyházban 1133. Szülöttek 2133. Halottak 1726. Ujház 474. Confirmált 491.

Tanköteles 6—12-ig 3803; isk. jár 3191; nem jár 612.

Tanköteles 13—15-ig 1458; isk. jár 133; nem jár 1325.

Ez azonban nem így van már, mert az ismétlő iskolák mindenütt felállítottak.

A lefolyt évben sem maradt az ur oltára áldozat nélkül, voltak kik feltették arra kegyes áldozataikat s bár meg vagyok győződve, hogy a jótétemény nyújtására egyedül Isten iránt és az anyaszentegyház iránti gyermeki hála vezette őket, saját dicsekedésünkre elsorolom a kegyes jótevők neveit:

B.-Sz.-Mártonban Budaházy Menyhértné: Kovács Zsuzsanna asszony a szó- és lelkészi székre egy takarót csináltatott

5 frt értékben, Tikász Mihály végrendeletileg 20 frtot hagyományozott. *Borson* többen 17 frtot. *Bojton* Szabó Márton 20 frtot. *Szentjánoson* Lukács Antal rom. kath. birtokos a templom kerítéséhez 50 frt értékű fát, egyes egyháztagek a lelkes kezdemenyezésére 33 frt 50 krt. *Szalárdon* egyesek 26 frt 42 krt. *Püspökiben* Pap Károly 483 frt 54 krt. Jakab Imre 300 frt Gyarmati S. 25 frt, egy urnó 2 frtot. *P.-Tholdon* néh. Puskár Mártonné 20 frtot. *Pésalaka* község 22 frt. *Pelbárhidán* Nagy Sándor 1 frt, Kiss Elek szolgabíró 3 frt. Rigó Ferencz birtokos 5 frt. Nagy József g. k. vall. 5 frt 60 kr. *P.-Tamási* néh. Bakó János 50 ft, néh. Balogh István 10 frt. *Nyüved* Ur Juliánna Balog István özvegye a toronygombra 9 frtot, keresztelő edényre 13 frt 50 krt adott. Ur Sára Felföldi Zsigmond özvegye a szószékre koronát csináltatott 40 frt, az urasztalára kendőt 1 frt 50 krért, egy falseprő kétét 1 frt = 42 frt 50 kr.

Ur Ferencz a szószékre posztó szövetet 20 frt. Ur Gáspár és neje Kun Rozália az urasztalára egy terítőt 13 frt. Vadon Sándor ügyvéd Báthory Imre könyvkötő, és ifj Ur Ferencz együtt 2 számrakó táblát a templomba 8 frt. Rigó Ferencz ur 10 frt. Tordai Grimm János az iskola részére 5 frtot. *Nagyvárad* özv. Nagy Mihályné Tarsoly Eszter a templomhomlok kitisztzására 150 frtot s az urasztalára egy szép terítőt. *Mezőtelki* Szabó Gyula tanító ingyen iskolázásra 16 frt. 50 kr. Székely Péter 50 kr. *Mezőker sztes* hagyományozás többektől 83 frt 50 kr. Sályiban volt jegyző Eresey János hagyott a lessi iskolának 20 frt. *K.-Szántó* öreg Lendman Jánosné 2 frt. öreg Szücs Józsefné 2 frt. *K.-Marja* néh. Szabó József 5 frt. V. Kis Bálint 20 frt, az árváknak 5 frot hagyományoztak. *K.-Jenő* néh. Lőkös Imre 15 frt. *J.-Hodos* Csegődi János 1 frt. *H.-K.-Ujlak* Szentesi Jánosné 1 frt, Balázs Sámuel 60 kr. *H.-K.-Száldobágy* Gorbai Zsuzsánna 10 frt, Batári Sándorné 5 frt, Szebeni József 5 frt, Szebeni Sándor 25 frt. *H.-K.-pályi* templom igazítására többen 95 frt 40 kr. több elhaltak 27 frtot.

H.-K.-kovácsii főbíró Konta Ferencz büntetés pénzt 34 frtot, Zatureczky Albert 18 frt 50 krt, Danalovics Antal 4 frtot. *Furta* egyesektől 34 fét, *Fugyi* Szathmári Gáspár templomi székek javítása 1 frt, Csóka Pál szórterítőt. *Élesd* Pusztai János asztalterítőt 18 frt. *Csatáron* kegyes hagyományok 80 frt. Összesen 1821 frt 16 kr.

Azon megjegyzéssel, hogy jobbnak vélném, ha mindenütt névleg lennének megemlítve az adakozók és hagyományozók,

áldást kívánok azokra, kik élván sáfarkodtak az Isten dicsőségére; és nyugtató sírálmot könyörgök azoknak, kik bevégezték a földi pályát.

A *vallás-erkölcsi élet* nem hanyatlott; józan népünk inkább meggyőződik hogy a vallásossággal együtt járó rendszert és törvények iránti engedelmességben birhatja csak a személy és vagyontisztelet biztosítékát.

A nem hanyatlás, negatív színezése az erkölcsi állapotnak, s azt akarja csak kifejezni, hogy a templomok inkább látogattnak, de egy és más helyen a pálinkaivás, a káromkodás, csapszéki verekedés, a vasárnapi dolgozás, a házások viszálykodása, az elválásban nyilvánuló családi béke iránti közöny, fentartják ugyan magukat, de még is, mintha tünedeznének a ködföltök népünk erkölcsi egéről, elannyira, hogy hinnünk kell, mikép a jobb jövő útját megtaláltuk.

Annak óhajta mellett, hogy jöjjön el hozzánk Istennek országa, mégis csak számokban kell irányoznom a vallás-erkölcsi élet óramutatóját, s ez t. lelkészársaim bizonyítása szerint azt mutatja: hogy visszás házas van 56. Válopert folytat 22; külön él 5; elválasztatott 3; öngyilkos 2 nő. Vadházasság — a menyiben kipuhathatott 112; polgári büntetés alatt kisebb nagyobb vétségekért 217; törvénytelen született 219; áttért 16; kitért 5.

Vallásos szertartás nélkül senki sem temettetett.

21. szám, Olvastatott fugyii lelkész kérvénye, melyben a magokat rom. kath. vallásra áttérteknek állító fugyii lakosok ügyében itelethozatalért esedezik.

Kapcsolatban fentírt kérvénnyel felolvastatott az ezen ügghöz tartozó minden ügyiratok figyelembe vételével szerkesztett ügyészi vélemény.

Az ügyészi vélemény elfogadásával határozatilag kimondja az egyházmegye, hogy az áttérteknek szabályszerű anyakönyvi kivonata, illető plebános urtól, egyházkerületünk illetékes felsőbbbsége közvetítésével beszerzendő, s ha ugy is igazoltatni fog az, hogy a már kimutatottak áttértek — habár már egy mellékelt egyszerű névsor általa kiadatott is e tárgyban, de amelyből az ugyanazonosság meg nem állapítható — ezen esetben azok tekintet nélkül a következményekre, a ref. egyház tagjaiul többé nem tekintendők, szabadságokban lévén ezeknek annak kebelébe, a törvényszerű formaságok mellett, ismét

visszatérni. Jelen végzés a főt. egyházkerülethez hivatalból fölterjesztetni rendeltetik.

22. szám. Az esperesi jelentésből sajnosan értesülve a közgyűlés arról, hogy a különben is nagy számmal levő ideiglenes tanítók — daczára ugy az egyházmegye, mint az egyházkerület többszörös intései, figyelmeztetései, utasításainak — a képességi vizsga tételét mind ez ideig elhanyagolták:

határozatilag kimondja, hogy mindazon ideiglenes — az az képesítési okmánynyal nem bíró — tanító, aki 1 azaz egy év alatt a képesítési vizsgát le nem teszi: hivatalából elmozdittatik.

23 szám. Olvastatott a f. évi január 10-én tartott egyh. megyei közgyűlés 4. sz. végzése tolytán az egyházak osztályozására és a lelkészek minősítésére kiküldött bizottságnak véleményes jelentése.

A kiküldött bizottságnak véleményes jelentését a közgyűlés elfogadja s az egyházakat — annak kimondásával, hogy a megállapított osztályzat csupán a jövőre rézve alkalmazandó, a már tényleges szolgálatban levő lelkészekre nézve azonban alkalmazásba nem vehető, ezek minden osztályu egyházban korlátozás nélkül pályázhatván — következőleg osztályozza:

A) Az egyházak osztályozására nézve:

I-ső osztályu egyháznak az 1000 frtnyi összegnél nagyobb jövedelmet kimutató egyházat.

II-ik osztályu egyházaknak azokat, a melyek 700 frttól 1000 forintig terjedő javadalmat adnak lelkészeiknek.

III-ik osztályu egyház lelkészi jövedelme kell hogy terjedjen 400 frttól 700 frtig.

IV-ik osztályt képezik azon egyházak, amelyek csak 400 frtig felható jövedelmet képesek kimutatni lelkészi fizetésül.

Minthogy az egyes lelkészi körök a területök-höz tartozó egyházak bérleveleit önmagok fel nem becsülhették s a rovatos kimutatást a kijelölt bizottság rendelkezésére nem bocsátották, ennél fogva ujjolag felhivatnak, hogy e kimutatást legkésőbb f. évi ápril hó 12-ikéig Ritoók Zsigmond, Hegyesi Márton és Nagy István tagokból álló bizottságnak az osz-

tályok kész keretébe leendő beillesztés végett beküldeni el ne mulasszák; megjegyezvén, hogy csakis a lakás és beltelek jövedelmének felvétele mellőzendő, míg a palástdíj jövedelmét egészen, az egyházi könyvvitel javadalmának pedig 5%-át kell számítani.

B) A lelkészek minősítésére nézve :

IV-ed osztályu egyházba pályázhatik minden elegendő eredménynyel fakultált, alkalmazásban levő lelkész, lelkésztanító, lelkésztanár és segédlelkész, a ki a törvényszabta kettős — segédlelkészi és lelkész-képességi vizsgát letette.

III-ad osztályu egyházba pályázhatnak :

a) azon segédlelkészek, a kik jelesen végezték a theologiai szakfolyamot, 3 évig segédlelkészkedtek s fegyelmi uton büntetve nem voltak.

b) azon lelkészek, kik mint rendes lelkészek, a 4-ik osztályu egyházak valamelyikében legalább 2 évet jó sikerrel töltöttek, fegyelmi uton büntetve nem voltak;

c) lelkésztanárok, ha 3 évet töltöttek a tanári pályán s fegyelmi uton büntetve nem voltak;

II-od osztályu egyházba jogosítva van a pályázásra :

a) mindazon segédlelkész, a ki kitünően végezte a theologiai tanfolyamot s tette le a képességi vizsgákat, legalább egy évig külföldi akademián tanult s kollokvált s három év óta mint segédlelkész működik;

b) minden olyan lelkész, a ki a III-ad oszt. egyházak valamelyikében 3, s IV-ed osztályu egyházak valamelyikében 5 évet töltött jó sikerrel s fegyelmi uton büntetve nem volt;

c) mindazon lelkésztanár, a ki a tanári téren 6 évig sikerrel működött s fegyelmi uton büntetve nem volt.

1-ső osztályu egyházba jogosan pályázhatnak :

a) mindazon segédlelkészek, a kik kitünően végezve, külföldi akademián 2 évet töltve s ott kollokválva, önálló komoly tudományos irodalmi munkásságról tanuskodó mű, vagy művekkel magokat

megismertetve, legalább 2 évet segédlelkészi minőségben eltöltöttek;

b) lelkészek, kik III-ad osztályu egyházak valamelyikében 5, vagy II-od oszt. valamelyikében 3 évig sikerrel működtek s fegyelmi uton büntetve nem voltak;

c) jövőre nézve azon lelkészek, a kik alsóbb osztályu egyházakba választattak, de a segédlelkészekre előirt minősítéssel bírnak: a megfelelő felsőbb osztályokba feltétlenül pályázhatnak;

d) tanárok ugyanoly feltétel mellett, mint a segédlelkészek, kivántatván itthon tanári működésben eltöltött 2 év, fegyelmi büntetés alatt nem létel. — Megjegyezvén, hogy a fegyelmi büntetés hatálya elévül a zsinati törvények 247 §-ának a) és b) pontjaira nézve (intés feddés) 2 és C pont (pénzbírság)-ra nézve 3 év; d) pontra (egy évi hivatal vesztés) nézve 4 év; az e) pont (azon helyről való elmozdításra) nézve 5 év mulva, az éveket az ítélet jogerőre emelkedésétől számítva.

Ezen javaslat a főtsz. egyházkerületre felterjesztendő.

24. szám. A körözsvölgyi egyházlátogató küldöttség a fugyii templom és lelkészlak, a pósalakai templom és torony mielőbb való megigazításának szükségét hangsúlyozván:

ugy a fugyii, mint a pósalakai egyházi előljáróság egyházi javitást igénylő épületeinek sürgős megigazítására utasittatik.

25. szám. Ugyanazon küldöttség a pósalakai egyházi épületek mellett levő posványos viz eltávolítása s a m.-kakucsi iskola melletti korcsmának legalább kerítéssel való elkülönítése tárgyában intézkedést látva szükségesnek:

elnök esperes megbizatik az alispáni hivatalnál az intézkedést igénylő ügyekben közbenjárni.

26. szám. Ugyanazon küldöttség jelentésében — hivatalos megkeresés alakjában (267 §) fegyelmi panaszt emel örvéndi tanító Pap Gábor ellen, ki nemcsak mint tanító kötelességeit elhanyagolja, hanem az egyházlátogató küldöttség irányában is oly magaviseletet tanusított, a mely legnagyobb mérvben sértő az egyházmegyére nézve, melynek jelentő küldöttség egyik hivatalosan kinevezett közegét képezi.

Elnök esperes, mint a fegyelmi bíróság elnöke, a hivatalos megkeresésből kifolyó lépések megtételével megbizatik.

27. szám. Ugyanazon küldöttség ama sajnos tényt észlelvén, hogy általában a tanítók a magyar nyelvtan tanítása körül kevés vagy épen semmi eredményt sem képesek felmutatni: az errőli tudósítás további intézkedés végett áttétetik a tanügyi bizottsághoz s egyuttal a tanítói körök felhivatnak, hogy e bajon általok legjobbnak, legegyszerűbbnek vélt uton és módon segítsenek.

28. szám. A hegyközpályii egyh. előjáróság belhivatalnokai buzafizetésének fixumra változtatását s a kötelezett szántásnak pénzzeli megváltását kéri megengedni.

A gabonaneműek és közmunka megváltása, 5 évi tartamra, megengedtetik, utasittatván az egyházi előjáróság, hogy a kivetési módozatokat egyházközségi közgyűlésben állapítsa meg s azt jóváhagyás végett ide terjessze be.

A változtatás a vonatkozó iratokkal a kerületre felterjesztetik.

29. szám. Pap Károly püspökii lelkész, meghajolva az egyházmegye közóhaja előtt: készségét jelenti ki a püspökii lelkészség folytatására.

A jelentés örvendetes tudomásul vétetik.

30. szám. Berettyó-szent-mártoni Szilágyi Imre panasz-kérvényben folyamodik Törös Albertné szül. Matyók Klára ellen, ki templomi családi széki kérdésben állítólag templomi botrányt okozott.

Miután az ügy mibenléte ki nem vehető sem a panasz-kérvény, sem az azt támogatni szándékolt presbyteri végzésből: az ügyiratok áttétele mellett bojti és váncsodi lelkészek megbizatnak az ügy miként állásának kiderítésével, az esperesi hivatalhoz beterjesztendő mielőbbi jelentésök bevéartván.

31. szám. A bihari ref. egyháztanács és Bereczky Ferencz között fenforgó panaszos ügyben esperes által kiküldött küldöttség jelenti, hogy Bereczky Ferencz a bihari ref. egyháznak 1873-ik évi gondnoka 158 frt 31 krral nemcsak hogy be nem számolt, hanem a Tóth István-féle kötlevélből befolyt 22 ft

72 krt is saját hasznára fordította s ezen kívül előadásában is teljesen alaptalan indokokat használt.

Minthogy nevezett gondnok a kérdéses összegnek kezéhez lett befolyását önmaga beösmerte, de annak hova fordítását igazolni nem volt képes: a kérdéses összegnek, összesen 181 frt 3 krnak, az 1874-ik évi mártius 15-től, mint a számolás napjától járó 6% kamatainak megfizetésére s egyszersmind a 14 frt 40 kr. vizsgálati költség megtérítésére utasittatik.

Ha azonban ezen végzésnek a kézbesítés napjától 8 nap alatt eleget nem tenne, az ügyiratok a t. ügyésznek beperelés végett átadatnak. Ezen határozatról a bihari ref. egyháztanács és Bereczky Ferencz értesítendő.

32. szám. Veres Imre által Tóth József bihari lelkész ellen emelt panaszos ügyben, a küldöttségi jelentés felolvastatván: a vizsgálati iratok az esperesi hivatalhoz, azon körülmény felderítése végett, hogy Sárközi György esküvése előtt 6 hétig Biharon lakott-e? áttétetnek.

33. szám. Következett Lakatos Imre bihari volt egyházi gondnok számadása tárgyában beérkezett küldöttségi jelentés, melyszerint Lakatos Imre az 1872-ik évben 45 frtra értékelt vályogmennyiséget át nem számolt.

Miután ugy az egyházi volt gondnok, mint az 1872-iki gondnoki számadást vizsgáló egyháztanács-tagok az egyházi vagyona kellő felügyeletet nem gyakoroltak, ez oknál fogva 45 frt kártérítésben egyetemlegesen elmarasztaltatnak; miről érdekeltek végzésileg értesíttetni rendeltetnek.

34. szám. Olvastatott Sziráky Béla volt h.-k.-pályii tanító követelése, és a h.-k.-pályii egyházi előljáróság jegyzőkönyvi határozatának megvizsgálása tárgyában kinevezett küldöttségnek véleményes jelentése.

Miután Sziráky Béla azon tartozások kifizetéséről adott nyugtát, melyekkel az egyes lakosok neki részint párbérben, részint gyermekbérben tartoztak de azon követelt összegről, melyet az egyház borváltáság fejében — bérlevél szerint — köteles lett volna megfizetni, nyugtát nem adhatott, mert ez összeget az egyház ki sem vetette: ezért az egy-

házi tanács 18 frt 34 kr fizetésében elmarasztaltatik, köteles lévén a kitett tartozást 30 nap alatt belátása szerinti uton, vagy kivetés által kifizetni.

Nem fizetés esetén érdekelt fél a tisztí ügyész segélyét igénybe veheti.

Az egyháztanács jegyzőkönyvi határozatára vonatkozólag a közgyűlés az esperesi eljárást minden tekintetben igazoltnak találja s az ide vonatkozó kifejezések jogosultságát mig egyrészt teljesen elismeri, addig másrészt az egyháztanácsot illetlen és sértő határozatáért szigoruan megdorgálja s 12 frt vizsgálati költségben elmarasztalja.

Ezen határozat Sziráky Béla és a h.-k.-pályii egyháztanácsal közölni rendeltetik.

35 szám. Ritoók Zsigmond bizottsági elnök a f. évi január hó 10-én tartott egyházmegyei közgyűlés 2. szám alatt kelt határozata folytán elkészített közgyűlési tanácskozási szabályokat és ügyrendet beterjeszti.

Beterjesztett és felolvasott tervezet általánosságban elfogadtatván a pontonkénti tárgyalás alkalmával abban következő módosítások tétettek és pedig:

a) az 1-ső §. ezen sorai helyett: „nyárközépen és tavasszal — a nyár középi augusztus és a tavaszi mártius első szerdáján“ ezen sorok tétetnek: „a rendes egyházkerületi gyűléseket legalább három héttel megelőzőleg“;

b) a 2-ik §. végére következő sorok illesztetnek: „kivételesen az elnökség előterjesztésére a közgyűlés által a később beérkezett ügyek is tárgyalásra bocsáthatók“;

c) a 11-ik fejezet akként változtatik meg, hogy 5-ik helyre a 9-ik pont sorai tétetnek s a pontot jelző számok megfelelően kiigazittatnak;

d) a IV-ik fejezet 10 §-ának végsorából ezen két szó: „rövid időre“ kihagyatik;

e) a 13-ik §. ezen kifejezése „bizottsági“ ezen szóval: „közgyűlési“ cseréltetik fel;

f) a 16-ik §. egyszerűen töröltetik s az ezen törlés által szükséges §-us számok megfelelően igazittatnak ki;

Az ily módosításokkal elfogadott s jegyzői tollal kiigazított tanácskozási szabályoknak és ügy-

rendnek a jegyzőkönyvben leendő kinyomatásával esperes megbízatik.

36. szám. Papszász Károly és Szabó Károly tanácsbírák mint kiküldöttek, a kis-marjai ev. ref. egyházban 1882-ik évi deczember 17-én az új egyházi törvények alapján foganatosított presbyteriumalakítás s egyházközségi gondnokválasztás ellen Kiss Elek s érdektársai által, az egyházmegye 1883. évi január 10-én tartott gyűléséhez be adott s ugyan azon gyűlés I-ső számú végzése által vizsgálat végett kiadott fellebbezésre — illetve felfolyamodásra vonatkozó véleményes jelentéseket beterjesztik.

A kis-marjai ev. ref. egyházban múlt 1882-ik évi deczember hó 17-én az új egyházi törvények alapján foganatosított s Kiss Elek és érdektársai által fellebbezéssel megtámadott presbyterium-alakítás illetve egyházközségi gondnokválasztás Kiss Elek és érdektársai panaszkérvényének elutasításával e helyen megerősítetik; mert:

ámbar beigazolt tény a vizsgálati jegyzőkönyv tanúsága szerint — a panasz-kérvény első pontja, hogy t. i. a választók névjegyzéke közszemlére ki nem tétetett, de ezen körülmény figyelembe vehető nem volt, mivel a választásokra kiadott egyh. kerületi „Utasítás” azt nem is követeli. A mit az „Utasítás” kíván, a választók névsora eléggé „jó idejében” már deczember 13-án elkészítettett; a választás egyéb módozatai pedig, a volt presbyterium határozatai, nem különben panaszlók elösmerése szerint is kifogástanul történtek; ezt bizonyítja, hogy a megválasztott presbyterek között a legkevesebb szavazatot nyert egyén is elég jelentékeny számú — 22 szavazatot nyert;

nem ok a vátasztás megsemmisítésére azon körülmény sem, hogy Vas Sándor egyháztág egyházi adóját a választók összeírásáig be nem fizette, mégis választó volt, sőt a presbyteriumba is beválasztott; nem ok annyival inkább, mert az ellenkező igazoltatott, az t. i. hogy nevezett 2 frt 60 krnyi tartozását december 17-én, tehát a választás előtt befizette. E felfogás mellett szól az egyházmegyének 1874. októberi gyűlésében hozott 16 számú határozata, melyszerint a terménybeli egyházi bértar-

tozások november 1-ig befizetendő, de a „választási utasítás“ 12-ik cikkében a választó képes tagoktól egyéb kellékek között az adófizetésre nézve csak az kívántatik, hogy „az előző évekről egyházi tartozásaikat a választást megelőzőleg egy hónappal le róvják“; már pedig Vas Sándornak nem „előző“ hanem csak folyó évi adó hátráléka volt; mert:

Ámbár a panaszkérvény 2-ik pontja, mely szerint a nagy-marjai, új marjai és szunyogh-pusztai reform. családok a választói jog gyakorlatára sem össze nem irattak, sem fel nem hivattak, — a vizsgálati jegyzőkönyv szerint, szinte beigazolván, még ezen körülmény sem vonhatja maga után a választás megsemmisítését; és pedig nem azért, mivel kérdéses pusztai lakosok a kis-marjai anyaegyház semminemű teher viseléséhez eddig nem járultak s így abban jogokat sem gyakorolhattak.

Ezek után — tekintettel azon körülményre, mikép a panasz-kérvény 3-ik pontja is beigazolt tény, hogy a kis-marjai anyaegyházban a lelkek összes száma 1537, tehát felül van 1500-an — oda utasittatik nev. zett egyház, hogy a presbyteriumot még 5 tag választásával egészítse ki, megfelelően a valódi lélekszámnak. Eszközlendő lesz egyszersmind az egyházközségi gyűlés jogainak és kötelességeinek meghirdetése.

Minthogy továbbá a vizsgálati jegyzőkönyvből kitűnik, miszerint Könyves János lelkész folyó évi január 14-ig az egyházigyűlés jegyzőkönyveit maga vezette s pedig úgy, hogy a jegyzőkönyvnek hitelesítője gyanánt is csak maga van alájegyezve, holott Kis-Marjában felekezetünk tagjai között a jegyzőkönyv vezetésére több alkalmas egyén található; minthogy továbbá nevezett, a vizsgálat folyama alatt másokat elég figyelembe nem részesítő éles modorával sőt az egyházmegyének a panasz-kérvény feletti intézkedését is kárhóztató nyilatkozatával azon föltevésre ad alkalmat, hogy a zsinati törvények 121-ik §-ában foglaltakat figyelembe nem tartja, annak figyelembe tartására s oda utasittatik, hogy az egyházi gyűlések jegyzőkönyveinek önkényes ve-

zetése és hitelesítésétől tartózkodják s az értelmiséggel szemben gyakorolt merev modorával hagyjon fel; elvárja egyébiránt panaszlóktól is az egyházmegye, hogy az egyház belbékéjének megóvása tekintetéből jövőre tartózkodni fognak oly mozgalmak megindításától, melyek könnyen szeretetlenségre, viszályra s így az egyházi életben annyira szükséges kölcsönös egyetértés megzavarására vezethetnének.

A vizsgálati 11 forint díj megfizetésében Kiss Elek érdektársaival és Könyves János lelkész egyenlő arányban marasztaltatnak el, mely marasztalás fentebbi indokokban leli magyarázatát.

Jelen végzés közöltetik a kis-marjai egyháztanács-, Könyves János és Kiss Elek s érdektársaival.

37. szám. Küldöttségi jelentés a p.-tamási egyház tulajdonát képező 111 frt 11 krajczárnyi összeg tárgyában.

Véleményes jelentéstétel végett a vonatkozó 9 darab okmánynyal együtt kiadatik egyházmegyei ügyésznek.

Miről Hegyesi Márton e. m. ügyész végzésileg értesítettik.

38. szám. Oláh József és Kiss Elek egyházmegyei kiküldöttek a pap-tamási ref. egyházi magtár ügyében véleményes jelentésüket beterjesztik.

Beterjesztett vélemény alapján utasíttatik a paptamási ref. egyháztanács, hogy az ottani egyházi takarékmagtár részére adós Sélley Dánieltől 7 köből $3\frac{7}{8}$ -ad véka; N. Fazekas Sándortól 9 köből $\frac{4}{8}$ -ad véka; id. Tóth Zsigmondtól 11 köből 2 véka; Sélley Józseftől 6 köből $3\frac{2}{8}$ -ad véka; Lőrincz Ágnestől 5 köből $3\frac{3}{8}$ -ad véka; Fazekas Istvántól 35 köből $\frac{6}{8}$ -ad véka; Cs. Tóth Lajostól 24 köből $2\frac{4}{8}$ -ad véka buza behajtását kísérelje meg, még pedig folyó évi november hó 1-ső napjáig bezárólag, kimondván most már az egyházmegyei közgyűlés, hogy azon esetre, ha a fent elősorolt adósoktól kérdéses buza mennyiségek behajthatók nem lennének, a felelőség azokért első sorban az 1869—70. évtől 1882. év végéig bezárólag működött gondnokok, másodszorban pedig a presbyteriumokkal szemben

állapittatik meg. Ha a behajtás fentebb jelzett határnapig, azaz folyó évi november hó 1-ső napjáig sikerre nem vezetne: utasittatik a paptamásii egyháztanács, hogy e tekintetben azonnal a határnap leteltével tegyen jelentést espereshez, megbízatván utóbbi, miszerint a kimondott felelősségből folyó további törvényes lépéseket egyházmegyei ügyész közbejöttével haladéktalanul tegye meg.

A fentebb elősorolt 7 egyénél levő követelésnek ezen adósok neve alatti folytatólagos további kezelése, illetőleg vezetése különben felfüggesztetik.

Egyébiránt ez alkalommal esperes megbízatik azzal is, hogy körlevélileg utasítsa mindazon egyházakat, melyeknek kebelében magtár van, hogy záros határidő alatt rendszeres alapszabályt készítsenek s azt megerősítés végett az egyházmegyei közgyűléshez terjesszék föl.

Miről a paptamásii ref. egyháztanács, Gaál Imre esperes végzésileg értesíttetnek.

39. szám. A paptamásii egyház előjárósága az iránt folyamodik az egyházmegyéhez, hogy temploma és tornya kijavítása költségeinek fedezhetése végett engedjék meg a magtárból 100 köböl buza eladása s ennek a jelzett célra leendő felhasználása.

A templom- és toronyjavítás céljára legmagasabb számításal, a magtárból 100 köböl búza eladása, midőn ezennel engedélyeztetik, egyszersmind utasittatik az egyháztanács, hogy ezen építésről számadást az egyházmegyéhez mutassa be. Miről a paptamásii egyháztanács végzésileg értesíttetik.

40. szám. A kisszántói egyház előjárósága — előre becsátásával annak, hogy villámsújtott templomtornyát, rögtön építtetni kellvén, sem tervezetet, sem költségvetést nem nyújtotta a közgyűlés elé — jelenti, miszerint a villámokozta romlást 1350 forint költséggel helyre hozta, s 500 forintot 3 évi törlesztésre kölcsön vévén: kérelmezi az általa birtokaránylagosan kivetett építési adózási tervnek helybenhagyását.

Ámbár a becsatolt iratokból nem tűnik ki, hogy ezen ügy az egyházközségi közgyűlés által tárgyalatott, de mert lelkes szóbeli előadása szerint ez megtörtént s ebben az egyházmegyei köz-

gyűlés nem kételkedik: a birtokaránylagosan kivett építési adózási terv ezennel helyben hagyatik s erről — azon hozzáadással, hogy az egész építési ügybeni számadás ide beterjesztendő — a kisszántói egyháztanács végzésileg értesittetik.

41. szám. Minthogy a tanácskozási ügyrend szerint a jegyzőknek tétetett köteleességükké a végzések kiadása: indítványoztatott, hogy a végzéseket a jegyzők küldjék is el az illető helyek és egyénekhez.

Midőn az indítvány elfogadtatik s ennek fogadtatására a jegyzők utasíttatnak, akkor egyszersmind kimondja a közgyűlés, hogy az egyházmegyéhez hasonló vagy felsőbb hatóságokhoz, az illető végzések az esperesi hivatal által küldessenek el, a végzések alapján fogalmazott levél, illetve át- vagy felirat alakjában.

42. szám. A pusztatoldi egyháztanács megengedni kérelmezi temploma és tornya fedelének egészben kijavíttatását s részben teljesen új nagyságu és alakuvá leendő átváltoztatását, megjegyeztetvén, miszerint e nagy vállalathoz szükséges lépéseket f. évi február 3-án tartott egyháztanácsi ülésen már megtette s az alkut anélkül, hogy a tervet köteleességszerűen jóváhagyás végett ide bemutatta volna, már meg is kötötte.

Midőn a szándékolt cél az egyházmegyei közgyűlés helyeslésével találkozik s ezen cél előmozdítását az egyházmegye jóakaratu óhajta tárgyának tekinti: egyszersmind utasítja az egyháztanácsot, hogy ezen építési tervezetet és költségvetést az egyházközségi közgyűléshez a zsinati törvény 20. §. c) pontja értelmében terjessze be s az egész építési költségrőli számadást utólagosan az egyházmegyéhez bemutatni el ne mulassza.

Miről nevezett egyháztanács végzésileg értesittetik.

43. szám. A váncsodi egyháztanács beterjeszti jóváhagyás végett az egyházközségi közgyűlés által is elfogadott azon határozatát, miszerint temploma, tornya megjavítását még ez év folyamában felette szükségesnek látja, s kéri az e tekintetbeni engedély megadását s azon szándék helybenhagyását, hogy az építési költség a ház-, föld- és személyadó után aránylagosan vettessék ki.

Ambár az egyházközségi közgyűlés mellékelt jegyzőkönyvéből nem tűnik ki, hogy a törvény értelmében teljes számu gyűlés tartatott, azonban a jelenlevő lelkész jelentése szerint a gyűlés teljes voltáról az egyházmegye megbízható tudomást vévén: az építésj tervezet helyben hagyatik, az egész építészeti számadás bevéartván.

44. szám. A pósalakai egyháztanács kérelmezi temploma és tornya uj zsindelezésének megengedését.

A tervezett zsindelezés ezennel megengedtetik a költségvetés és számadás beterjesztésének kötelezettsége mellett, miről a posalakai egyháztanács ezennel értesittetik.

45. szám. A siteri egyház folyamodik temploma kijavítása és tornya ujbóli zsindelezhetéseért.

A tervezett javítás és zsindelezés ezennel helyben hagyatik, a költségvetés és számadás beadására az egyháztanács utasittatván.

Miről a siteri egyháztanács ezennel értesittetik.

46. szám. Főtiszteletü püspök ur tudatván, hogy az 1876. évi XXXII. t. c. 40. §-sa intézkedésével megrendelt oly két egyén választandó, kik a szolgálatra képtelenné lett tanítók, vagy tanítónők nyugdíjigényeinek megvizsgálásában, a megyei két állandó tagból álló hatósággal együtt működjenek s két rendes és egy póttagnak — lehetőleg a központban lakóknak — választására híván fel az egyházmegyét:

rendes tagokul Dr. Miskoley Mihály és Dr Vári Szabó Béla, póttagul Zsigmond Ferencz választatnak, a választás eredményéről a m. k. tanfelügyelőség értesittetni rendeltetvén.

47. szám. A fugyivásárhelyi lelkész és egyháztanács, belhivatalnokainak adandó szolgálmányok és gabonanemüek készpénzre átváltoztatását kéri engedélyezni.

A szolgálmányok és gabonanemüek megváltása — miután az egyházmegye a megváltásnak a lelkészre nézve előnyösségéről meggyőződött — 5 évi tartamra megengedtetik, a lelkészi és tanítói külső és belső földek, kertek és épületek haszonélvezete a lelkésztanító részére fentartatván s önként értetődvén, hogy a stóla érintetlenül marad. . . Végül uta-

sittatik az egyháztanács, hogy díjleveleit szabályosan s bélyeggel felszerelve terjessze be.

Ezen határozat a kerülethez lesz felterjesztendő.

48. szám. A megyei kir. tanfelügyelőség, részint az állam károsításának beszüntetése, részint és főleg a tanítói családok özvegy-árva állapotukban való segélytelensége és nyomorának figyelembe vétele céljából arra hívja fel az egyházmegyét, hogy Aranyi Lázár p.-ujlaki, Bor Károly posalakai, Csoka György pelbárhidai, Farkas Elek kismarjai, Kis Lajos nagykerékii, Kovács József váncsodi, Nagy Imre m.-keresztesi, Nagy Imre élesdi, Nagy Károly nagyszántói, Pap Gábor örvendi, Sipos Lajos csatári, Solyom József b.-sz.-mártoni tanítókat, tanítói oklevélnek, záros határidő alatt való megszerzésére utasítsa s képezdei tantolyamot teljesen nem végzett egyének számára, az egyházmegye területén alkalmazást ne nyujtson.

Fentebbi 22. sz. a. végzésben, már minden képességi okmánynyal még nem bíró tanító utasítatván, ez okmánynak egy év alatti multhatatlan megszerzésére: megnevezett tanítók, ama hivatolt számu végzés figyelemben tartására komolyan utasítatnak.

49. szám. A csökmői egyház előljárósága Kajcsa Lajos ott eddig ideiglenes minőségben hivataloskodott tanítót — oklevele megszerezve lévén — állandósíttatni kéri.

A kérelemnek hely adatván: a megerősítésről illetve az állandósítás engedélyezéséről, folyamodó egyház és tanító, mint szintén a szokásos díj bekövetelésének figyelembe tartásával, közpénztárnok végsősileg értesítendő.

50. szám. A kisjenői egyháztanács Balogh István fél-egyházai leánytanítónak, mint elválasztott tanítójának megerősítését kéri.

Nevezett tanító, mint ideiglenes, csak is egy évi időtartamra megerősítettik, a bekebelezési, illetve megerősítési díjak befizetésére kérelmező egyház s elválasztott tanító utasítatván s ugyan erről közpénztárnok végzésileg értesítetvén.

51. szám. A zsákai egyháztanács bejelenti, eddigi leánytanítója lemondását s a megüresült állomásra Veres Gyula tanító-képezdei tantolyamot általános jeles oetztályzattal végzett segédta-

nitónak ama feltétel mellett való elválasztását, hogy fél év alatt oklevelet szerezni köteles.

Az elválasztás jóváhagyólag megerősítetik, a szokásos díjak befizetésére egyház és tanító utasítatván, ugyan erről közpénztárnok végzésileg értesítetvén.

52. szám. Joó István képezdei igazgató tanár jelentése, melyben Molnár Antal 3-ad éves képezdei növendéknek főt. püspök ur engedélyével Nyüvedre tanítóul lett kibocsátását tudatja.

A teljes képezdei folyamról mi elébb leteendő vizsga reményében, mint ideiglenest, egy évre az egyházmegye megerősíti, az illetékes díjak befizetésének kötelezettsége mellett.

53. szám. Sélley Dániel n.-tótfalui tanítóra nézve, ki ama véghely nagyfontosságú feladatának kötelmeit nem kielégítő módon töltötte be, habár különböző okok a remélt sikert hátráltatólag működtek közre:

jelen év próbaévül hagyatik fenn, további működése ama helyen, az elérendő sikertől feltételeztetvén.

54. szám. A mező-keresztesi ref. egyház jelenti, eddigi fitanítója Nagy Sándor lemondását s helyébe asszonyvásári tanító Kovács Gábornak megválasztását.

Elválasztott tanító bizonyítványai alapján megerősítetik s a bekebelezési, illetve megerősítési díjak befizetésére választó mint választott utasíttatni rendeltetnek.

55. szám. A zsinati törvények 140. és 176. §-ai szerint az elválasztott, de a megválasztást elfogadni vonakodó gondnokok és egyházfiak felmentési díj fizetésére kötelezhetők-e?

Hogy mennyi legyen a felmentési díj? esetről-esetre, az illetékes presbyterium határozza el, a váltásdíj nagysága ellen azonban az elmarasztalt fellebbezési joggal élhet az egyházmegyéhez.

56. szám. Csepelyi Menyhért fugyi-vásárhelyi ref. lelkész-tanító Szathmári László volt lessi, jelenleg pósalakai ref. lelkész, és Kecskeméti Lajos lessi ref. lelkész kérvényük, a lessi Domokos-féle fa-alapítványi ügy elintézése tárgyában.

Kérvényező lelkészek oda utasíttatnak, hogy amennyiben a Domokos-féle fafizetési alapítványra vonatkozó jogaikat érvényesíteni akarják, ez iránt forduljanak Hegyesi Márton egyházmegyei ügyész-

hez, ki is ezennel megbizatik, hogy a jogaikat érvényesíteni akarók felhívására és költségére, polgári uton a szükséges lépéseket, az ügy sikerre vezetése czéljából tegye meg.

Miről Hegyesi Márton egyházmegyei ügyész, Csepelyi Menyhért, Szathmári László és Kecskeméti Lajos lelkészek végzésileg értesítettnek.

57. szám. Boros Sándor fugyii reform. lelkész a fugyii egyház tőkepénzének és takarékmagtári gabnájának biztosítása iránt kérelmez.

Utasittatik a fugyii ref. egyháztanács, hogy az egyház részére pénzzel vagy magtári gabonával tartozó egyének ellen a peres eljárást haladéktalanul indítsa meg. Miről a fugyii ref. egyháztanács végzésileg értesítettik.

58. szám. Özveggy Vargha Istvánné született Rácz Etelka az iránt kérelmez, hogy néhai férje által az egyházmegyei gyámoldai pénztárból kölcsönképen felvett 200 forint engedjessék el, illetve nyugdíjából ne vonassék le.

Folyamodó kérelme, melyben néhai férje által az egyházmegyei gyámoldai pénztárból kikölcsönzött 200 frt elengedését kéri: nem teljesíthető.

Miről özveggy Varga Istvánné végzésileg értesítettik.

59. szám. Olvastatott ugyancsak özveggy Vargha Istvánné szül. Rácz Etelka nyugdíjkiutalás iránti kérvénye.

A nyugdíjkiutalás iránti kérelmet illetőleg utasittatik gyámpénztárnok, hogy az özveggynek és árváinak járandó nyugdíjösszeget szabályszerűen fizesse.

Miről özveggy Vargha Istvánné született: Rácz Etelka és Kocsis József gyámpénztárnok végzésileg értesítettnek.

60. szám. Özveggy Felvinczi Istvánné az iránt folyamodik az egyházmegyéhez, miszerint — azon oknál fogva, mert az 1876. évi októberi közgyűlés jegyzőkönyvének 69. száma értelmében a felemelt gyámoldai tagsági díjt fizetett lelkészek özveggyei és árváira nézve, három évre egy egész gyámdíj 50 frtban állapított meg, s mert néhai férje után az 1876-ik évben a felemelt 12 frtnyi tagságdíj befizettetett, de mégis ő csak a régi segély-mennyiségben részesül — részére ugy a mult, mint a jövőre.

vendőket illetőleg a felemelt 50, illetve legújabbán 60 frt tétesek folyóvá.

Miután Felvinci István halála, folyamodónő kérvénye szerint is és a felemelt 12 frtnyi tagságdíj befizetése azon időre esik, melyben a segélyösszeg felemelésének határozata még érvényre nem emelkedett, folyamodó kérelme nem teljesíthető, miről végzésileg értesíttetni rendeltetik.

61. szám. Kocsis József gyámoldai pénztárnok utasítást kér arra nézve, hogy mily gyámdíjat adjon a Bujdosó Lajos családjának, miután az egyházmegye 1877. októberi közgyűlése 71 száma szerint az özvegynek $\frac{1}{3}$ -ad, a két árvának $\frac{2}{3}$ -ad gyámdíj adott, az egyik gyermek azonban meghalt s a még élő egy gyermeket sem tartja a mostoha anya.

Az egyházmegye a Bujdosó családját illető egy egész gyámdíjnak $\frac{1}{3}$ -dát az anya, $\frac{2}{3}$ -dát a még életben levő gyermeknek rendeli kiadatni; miről Kocsis József pénztárnok végzésileg értesíttetik.

62. szám. Nánási Imre m.-telkii lelkész beterjeszti azon sérelmes panaszát a m.-telkii egyháztanács ellen, mely szerint az egyházmegye 1873. novemberi közgyűlése 14-ik számú végzése ellenére, a közgyűlések tartása alkalmából szükséges előfogatot, az egyháztanács folyó évi márczius 26-án tartott ülése 5-ik számú végzésében megtagadván: utasíttatni kérelmezi az egyháztanácsot, a gyűlések alkalmából szükséges előfogatok kirendelésére.

Nánási Imre m.-telkii lelkész kérelme az egyházmegye régibb határozatai értelmében jogos lévén: ezennel utasíttatik a m.-telkii egyház, hogy egyházmegyei gyűlések alkalmával lelkésze részére előfogatot adni el ne mulassza, s a mennyiben ennek eddigi elmulasztása által, Nánási Imre lelkésznek fuvar költséget okozott, ennek megtérítésére köteleztetik.

Miről folyamodó és a m.-telkii egyházi előjáróság végzésileg értesítendő.

63. szám. Nánási Imre m.-telkii lelkész annak megengedését kérelmezi, hogy 165 frt félfizetése, mellyel a gyámoldának mint új lelkész tartozik: az özvegy Sorbán Jánosné-féle alapítvány kamataiból 3 év alatt vonassék le.

A kérelemnek hely adatván: utasíttatik a közpénztárnok, hogy a nevezett alapítványnak lelkészt illető kamatait, a lelkészgyámoldai pénztárnokhoz,

Nánásy Imre gyámoldai 165 frtot tevő tartozása letörlesztéséig tegye át Miről Nánásy Imre és Szemes László közpénztárnok végzésileg értesítendőik.

64. szám. A lessi és körös-nagyrévi egyház és lelkész segélyért folyamodnak az egyházkerületi közgyűléshez, az egyházmegye közvetítésével.

A lessi egyház és lelkész és a k.-n.-révi egyház kérvénye a főt. egyházkerülethez pártolólag felterjesztetni rendeltetik.

65. szám. A körözsvölgyi egyházlátogató küldöttség ama sajnos tényről tévén jelentést, hogy a körös-nagy-révi lelkész s vallástanító az állami iskolába járó hitfelekezetünkhöz tartozó gyermekek lelki gondozását teljesen elhanyagolja, elannyira, hogy még tanítványainak számáról sem tudott felvilágosítást nyújtani:

a mily mélyen érzi az egyházmegye eme vég egyházának nagyfontosságu hivatását és jelentőségét, épen oly sajnosan értesül épen e fontos hely jövő nemzedékének lelki elhanyagoltatásáról, s a jelentésben foglaltakra vonatkozólag utasítja a révi lelkész s vallástanítót kötelmei hü, pontos és buzgó teljesítésére, mert ellenesetben az egyházmegye köteleességszerűleg megvonva tőle minden támogató segélyét — ellene a fegyelmi eljárást fogja elrendelni.

66. szám. M.-keresztesi lelkész, az egyházi takaréknagytár alapszabályait betérjesztvén:

e szabályok — miután a törvény az ürmértékek közt a köből szót nem ismeri — alaki hiány miatt s kiigazítás végett visszatétetni rendeltetnek.

67. szám. A bihari ref. egyházmegye tanító testülete alapszabályait megerősítés végett betérjeszti.

Elbírálás végett Nagy István elnökle mellett Ritoók Zsigmond, Hegyesi Márton, Szabó Károly, Kocsis József, Dankó Sándor, Juhász Lajos, Szabó Lajos tagokból álló bizottságnak kiadatik, jelentésök a jövő gyűlésre bevéaratván. Miről elnök Nagy István az iratok kapcsában értesítettetni rendeltetik.

68. szám. Dr. Steiner Fülöp nagyváradi l. sz. kanonok, papnöveldei igazgató az iránti átirata, hogy a maradék-földek váltási összegéből a fugyi-vásárhelyi iskolának a takarékpénztárban

kamatozó tőkéje van, melynek könyvét hatósági megkeresésre bármikor kiadni kész.

Megbizatik esperes, hogy a kérdéses takarékpénztári könyvet és 200 frtos kötelezvényt Dr. Steiner Fülöp l. sz. kanonok s papnöveldei igazgatótól vegye át s bocsássa a közpénztárnok kezelése alá, fönhagyatván a fugyi-vásárhelyi ref. egyháztanácsnak azon joga, hogy azon esetben, ha iskolai szükséglet áll elő, az összeg kamatjából a szükséghez képest kérvény útján nyerhessen.

Miről esperes, közpénztárnok és a fugyi-vásárhelyi egyháztanács végzésileg értesíttetnek.

69. szám. Szabó Károly ártándi ref. lelkész, a sárréti kör adófőkönyv- és adókönyvecske tervezetét bemutatja.

Megbizatik esperes, hogy a bemutatott mintát tájékozás gyanánt a lelkész-körökkel körözze s egy uttal hívja föl azokat, hogy saját viszonyaiknak megfelelően szintén csináljanak tervezetet, mely tervek a majd kiküldendő egyházmegyei bizottság munkálatánál irányadókul szolgáljanak.

Miről Gaál Imre esperes végzésileg értesíttetik.

70. szám. Pénzes Bálint ártándi lakos felebbezése az ártándi magtár kezelőjévé történt elválasztása alkalmával tett lemondásának elfogadása s az ártándi ref. egyháztanács által reá rótt 20 frt birság fizetésének kötelezettsége aluli fölmentése iránt.

Miután felebbező sem előhaladott életkort, sem idült betegséget, sem katonai s oly mérvű polgári közszolgálatot nem igazol, mely miatt teendője végzésében akadályozva volna, s vagyontalanságát sem igazolja: ennélfogva kérelme — tekintve az egyházi törvények 18. §-ára — figyelembe nem vétetik, azonban adott felvilágosítás folytán, a 20 frt birság 10 frtra mérsékeltetik.

Miről Pénzes Bálint végzésileg értesíttetik.

71. szám. A körözsvölgyi és sárréti kör értekezletének felterjesztései, az egyházmegyei számvevőszék, lelkészek gyűlési napdíjára, ürmértékek hivatalos megtekintése, hadkötelesek házasodása, egyházi levéltárak s egyházmegyei ügyrendre vonatkozólag:

mint tárgyalandók a jövő gyűlésre áttétetnek, miről esperes értesíttetik.

72. szám. A legközelebbi egyházkerületi közgyűlésre, egyházmegyei képviselőkül:

Szabó Károly tanácsbíró és Hegyesi Márton ügyész kineveztetnek.

73. szám. Indítványoztatván, hogy a lelkészek utasításnak, miszerint az egyház kebelében lakó minden hitsorsunk, úgy az anya, mint a leányházakban összeírva legyen az egyházkerületi utasítás I-ső lapja utolsó kikezdése szerint:

az indítvány elfogadtatik s esperes megbizatik, hogy a lelkészeket és presbyteriumokat az e tekintetbeni pontos eljárásra hívja fel.

74. szám. Kérdés intéztetvén, hogy az agentialis költségek miként szedettesenek be?

kimondja az egyházmegye, hogy minden egyes egyház jogköre és köteletségéhez tartozik az agentialis költségek beszedése és befizetéséről gondoskodni, — miről az egyházak esperes által értesítendő.

75. szám. Olvastatott a püspöki utasítás a megüresülendő lelkészi állomásokra beadandó pályázati kérvények kellékei iránt.

Mégbizatik az esperes, hogy ezen utasításokat körlevélben, az egyházakkal közölje.

76. szám. A nagyváradai egyház, mint a néhai Kola Gábor hagyatékának fele részbeni általános örököse, beterjeszti jóváhagyás végett a Kola-féle szőlő, pincebeli borok és felszerelésekre vonatkozólag, Ritoók Zsigmond mint végrendeleti végrehajtó s eladó és Barsch Sándor s neje Balázsovícs Emma, mint vevők között létrejött, egyházközségi közgyűlés által is elfogadott 12000 azaz tizenkétezer frtról szóló adásvételi szerződést.

A bemutatott szabályszerű adásvételi szerződés ezennel jóváhagyatik s a jóváhagyási záradék rávezetésével a társelnökség megbizatik.

Miről a nagyváradai egyháztanács végzésileg értesítendő.

77. szám. A nagyváradai egyháztanács beterjeszti jóváhagyás végett azon bérleti szerződést, melyet a Kola-házra vonatkozólag, az Ulmann és Kurländer czéggel évi 3600 azaz háromezerhatszáz frtban, 10 évre mint felerészbeni általános örökös megkötött.

Ezen bérleti szerződés jóváhagyatik s a jóvá-

hagyási záradék rávezetésével a társelnökség megbizatik.

Miről a nagyváradí egyháztanács végzésileg értesítendő.

18. szám. Nagy Elek b.-sz.-mártoni segédlelkész, az egyházmegyébe leendő bekebelezését kérvén:

bekebeleztetik s az illető bekebelezési 2 frt díjnak, a közpénztárnokhozi befizetésére, főnöke Onodi Sándor utasittatik.

Miről folyamodó, nem különben Onodi Sándor és Szemes László közpénztárnok végzésileg értesitetnek.

19. szám. Az egyházmegyei tanítógyámolda alapszabályait egyházmegyei közgyűlésből megbízatás folytán átvizsgáló küldöttség véleményes javaslatát beterjeszti.

A küldöttség javaslatában felhozott módosítások elfogadásával s jegyző által a szabályzat illető helyeire leendő beigtatásának elrendelésével: a tanítógyámolda alapszabályai ezennel megerősittetnek s a jegyzőkönyvben kinyomatandók.

A módosítások a következők:

Az 1 ső §-ban ezen szó elé: „*ref.*“ tétessék: „*evang.*“

A 4-ik §-ban ezen szó helyett: „és kisdedovó“ tétessék: „*kisdedovó, segéd és ideiglenes tanító.*“

Az 5-ik §-ban: „nov. 1-sőtől, decz. 31-ig felszólítás nélkül“ helyett tétessék: „*november 1-sőtől december 15-ig, vagy ha eddig fizetés nem teljesítették, a pénztárnok röktöni felszólítása vételétől számított 8 nap alatt.*“

A 6-ik §-ban: „decz. 31-ikéig helyett tétessék: „*december 15-ikéig*“ s ezen szavak: „felszólítás nélkül“ kimaradnak.

A 7-ik § ban ezen szavak helyett: „lelkésze s egyházi gondnoka“ tétessék: „*elfogadható kezes vagy kezesek.*“

A 9-ik §. d) pontjában: „*helv. hitv.*“ helyett tétessék: „*evang. ref.*“; az f) pontjából pedig az összegezés: *jelenleg 7778 frt 60 kr*“ hagyassanak ki.

A 10-ik §. elejéről ezen szavak helyett: „A gyámolda alaptőkéjéből elég vagyoni biztosságot

mutató egyéneknek teljes hitelű s első helyeni betáblázási engedélyt is tartalmazó kötelezvény mellett törvényes 8%-os kamatra a mennyi csak lehetséges kiadandó“ tétessék: „*az újonnan megállapított közpénztári szabályok 24-ik §-a*; s a „Jegyzés“ czim alatti bekezdés egészen törlendő.

A 13-ik §-ban: „*kisdedovók*“ után tétessék: „*segéd és ideiglenes tanítók*.“

A 15-ik §. a) pontjában ezen szó helyett: „*utódai*“ tétessék: „*gyermekai* a d) és f) pontok értelmében“; b) pontjában ezen szó helyett: „*feslett*“ tétessék: „*erkölcstelen*“; c) pontjában ezen szavak helyett: „*az első házasságból származott gyermekeket, fele része pedig az özvegyet, vagy ennek elhalatával a második házasságból származott gyermekeket illeti*“ — tétessék: „*az özvegyet fele része, fejenként egyenlő arányban, a mindkét házasságból származott gyermekeket illeti*“; — az f) pontban pedig ezen szó helyett: „*segélyezendő*“ tétessék: „*segélyezhető*.“

A 16-ik §. után tétessék: „*a következő év január 1-én az évi segélyösszeg az elhalálozás esetére is egészben kiadatván*.“

A 17-ik §-ba ezen szó után: „*keresztlevelével*“ tétessék: „*a 15 évet felülhaladó leánynál a férjtelenséget s*“, ezen szó után pedig: „*megerősítve*“ tétessék: „*fiúgyermeknek pedig tanulói pályán létét igazoló tanodai bizonyítványát*.“

A 19-ik §. a) pontja egészben, s b) pontjából a b)-vel való jelzés kimarad.

A 20-ik §. után tétessék: „*Ez az egyházmegyehez tudomás végett bejelentendő*.“

A 21-ik §-ban ezen szó helyett: „*kiadásokra*“ tétessék: „*kiadásokat*.“

A 23-ik §. a) pontjában ezen szó helyett: „*számadást*“ tétessék: „*naplót*“; b) pontjában ezen szó helyett: „*pénztárnokban*“ tétessék: „*pénztárnoknál*“; c) pontjában ezen szó után: „*bemutatni*“ tétessék: „*mérleggel*“; s az „n. t.“ jelzés mindkét helyen kimarad; d) pontja után jó: „*Ezen szabály a takarékpénztári könyvbe bevezetendő*.“

A 25-ik §-ban ezen szó helyett: „gyűléseni“
tétessék: „gyűlés-n.“

A 26-ik §-ban ezen szó után: „magukat“ be-
szurandó: „a közgyűlésen leteendő.“

A 27-ik §. után tétessék: „közgyűlésen pedig a
tagok $\frac{1}{3}$ -ának kell jelen lennie; ha ennyi meg nem
jelennek: az újabban összehívandó közgyűlésen a jelen-
levők, számukra való tekintet nélkül határozandnak.“

A 27-ik §. után új, s 28-al jelzendő §-usul be-
igztatandó: „Ugy a közgyűlések, mint a választmányi
ülések jegyzőkönyvei az esperesnek azonnal bemu-
tatandók.“

A 28-ik §. jelzése 29-re, a 29. §-é 30-ra, s a
30. §-é 31-re az új §-us beigztatása folytán kiiga-
zitandó.

A 28-ik, most már 29-ik §. első bekezdésében
ezen szó után: „szerint“ tétessék: „az egyület vagy-
onát“; s úgy itt, valamint az a) pontban s három-
helyen a d) pontban: „h. h.“ illetve: „helv. hitv.“
s „ref.“ helyett tétessék: „evang. ref.“

A 29-ik, most már 30-ik §-ból az: „n. t.“ jel-
zés kimarad.

A 30-ik most már 31-ik §-ban ezen szavak
helyett: „1883-ik január 1-jével“ tétessék: „azonnal
a helyben hagyó egyházmegyei végzés meghirdetése után.“

80. szám A köri értekezletek az egyházmegyei szám-
vevőszék megalkotására vonatkozó véleményüket beterjesztik.

A számvevő székek mikénti megalkotása és a
számvevők ügykezelése iránti egyöntetű szabály-
zat kidolgozása Ritoók Zsigmond elnöke mellett
Hegyesi Márton és Rác Mihály tagokból álló kül-
döttségre azon hozzáadással bizatik, hogy jelentésö-
ket a jövő rendes gyűlésre terjesszék be.

Miről Ritoók Zsigmond elnök a vonatkozó ira-
tok kapcsában végzésileg értesítendő.

81. szám. A főtiszti egyházkerület a kereszteleseknél
törvény értelmében szükséges esketési igazolvány czélhoz vezető
előállítására nézve az egyházmegye véleményét b-kivánván:

a bihari egyházmegye ezen ügyben azon vé-
leményes óhaját fejezi ki, hogy minden megeskettett
párnak az esketés után azonnal 25 kr kiadási díj

mellett egy esketési igazolási jegy adassék, mely a születendő gyermek keresztelése alkalmával a szülők törvényes házasságát hitelesen bizonyítaná. Az eddigi esketésekről is hasonló igazolási jegy adandó.

Ezen vélemény a főtitzt. egyházkerülethez felterjesztetni rendeltetik.

82. szám. A jegyzőkönyv hitelesítésére bizottság kiküldése szükségeltetvén:

Ritoók Zsigmond, Nagy István és Hegyesi Márton a hitelesítéssel ezennel megbizatnak.

Mindezen számok hitelesítették.

A 15-től 18-ig, 39-től 45-ig, 60-tól 63-ig, 76-tól 82. számig jegyzette Kun Béla.

A 19-től 22-ig, 24-től 27-ig, 29, 30, 46, 48, 49-től 55-ig, 64-től 66-ig, 71-től 75. számig jegyzette Benedek László.

A 23, 28, 31-től 34-ig, 47, 67 számokat jegyzette dr. V ri Szabó Béla.

A 35-től 38-ig, 56-tól 59-ig, 68-tól 70 számig jegyzette Rác Mihály.

A bihari ev. ref. egyházmegyei közgyűlés tanácskozási szabályai és ügyrendje.

I. FEJEZET.

A közgyűlés ideje s összeírása.

1. §.

Közgyűlés évenként rendszerint kettő tartatik, a rendes egyházkerületi közgyűléseket legalább három héttel megelőzőleg. Rendkívüli közgyűlés annyiszor s akkor tartható, a hányszor s mikor azt a körülmények igénylik.

A közgyűlést az esperes s az egyházmegyei gondnok hívják egybe, s az Nagyváradon az összehívóban megjelölt helyen délelőtt 9 órakor veszi kezdetét.

2. §.

A rendes közgyűlések tanácskozása elé terjesztendő ügyek az espereshez a közgyűlések határidejét megelőzőleg 8 nappal be-terjesztendő s az esperes által a felveendő tárgyak sorozata a nagyvárad lapokban a közgyűlés határidejét megelőzőleg 4 nappal közzé teendő. Sürgős esetekben az esperes vagy egyházmegyei gondnok, a közgyűlések határidejét 3 nappal megelőzőleg hozzájuk beérkezett ügyeket is közgyűlési tárgyalásra bocsájthatják, de ezek pótsorozata is legalább 1 nappal a közgyűlést megelőzőleg a nagyvárad lapokban közzé teendő. Kivételesen az elnökség előterjesztésére a közgyűlés által a később beérkezett ügyek is tárgyalásra bocsáthatók.

3. §.

A rendkívüli közgyűlés határnapja az annak egybehívá-

sát szükségessé tevő tárgy, vagy tárgyak megjelölésével esperesi körözhívóval a gyűlés határidejét megelőzőleg legalább 8 nappal s hírlapilag 4 nappal teendő közhirrre. A rendkívüli közgyűlések az összehívóban megjelölt tárgy vagy tárgyakon kívül más tárgyak elintézésébe nem bocsátkozhatnak.

4. §.

A több napon át, de szakadatlan sorban tartott ülések egy gyűlésszakot képeznek.

II. FEJEZET.

A n a p i r e n d.

5. §.

A 2-ik és 3-ik §§ okban érintett tárgysorozat képezi a tárgyalási rend általános alapját. Azonban a sorozatban felvett sorrend nem vonja maga után a tárgyalásnak a szerint való folyamát.

Az általános tárgysorozatban foglalt tárgyak között:

1-ső helyen tárgyalandó az esperesi jelentés. (Zsinati törv. 43. §. e. pont.)

2-ik helyen a szavazatbontó bizottság jelentése.

3-ik helyen a megüresült egyházkerületi s egyházmegyei hivatalok betöltése iránti intézkedés.

4-ik helyen az egyházmegyei pénztár s lelkesi és tanítói gyámintézetek ügyei.

5-ik helyen a zsinati törvények 43. §-ának b), g) és h) pontjaiban elősorolt ügyek az itt megállapított sorrendben.

6-ik helyen a püspöknek, vagy az egyházkerületi közgyűléseknek felhívásai, utasításai és rendeletei.

7-ik helyen más egyházmegyék, vagy hatóságok megkeresései.

8-ik helyen a bizottsági, tisztviselői és egyéb hivatali jelentések s az egyházmegyei jóváhagyást igénylő ügyek, az itt meghatározott sorrendben.

9-ik helyen a közérdekű ügyek s szabályrendeletek alkotására, módosítására, vagy eltörlésére vonatkozó önálló indítványok.

10-ik helyen az egyházközségek és presbyteriumok határozatai ellen felmerült panaszok s egyéb felfolyamodás feletti határozás.

11-ik helyen a presbyteriumok feloszlatása és az új választás elrendelése.

12-ik helyen a magán kérvények s olyan ügyekre vonatkozó indítványok, melyek a 9-dik helyen felsoroltak közé nem tartoznak.

13-ik helyen képviselők választása egyházkerületi gyűlésekre.

14-ik helyen a zsinati törvények 43. §-ának l. és f. pontjaiban elősorolt ügyek az itt megállapított sorrend szerint.

6. §.

Mindazon tárgyak, melyek a megállapított sorrend szerint tárgyalandó ügyekkel természetnél fogva kapcsolatban állanak, azokkal együtt terjesztendőek elő, kivéven az esperesi jelentésben felölelt tárgyakat, melyek a rendes sorrend szerint lesznek tárgyalandók.

III. FEJEZET.

Az indítványozási jog.

7. §.

A tárgyalás alatt levő ügygyel kapcsolatos indítvány, a nélkül, hogy azt előre bejelenteni szükséges lenne, együttesen tárgyalandó a vonatkozó ügygyel.

8. §.

A napirendre kitűzött tárgyakkal összetüggésben nem levő önálló indítvány csak akkor vétetik tárgyalás alá, ha az legalább 3 nappal a közgyűlés határidejét megelőzőleg az esperesnél vagy egyházmegyei gondnoknál írásba foglalva bejelentetett, mely esetben az a pótsorozatba is felveendő.

9. §.

A tárgyalás alá vett indítványt az indítványozó visszavonhatja, de ha azt valaki a szavazattal bíró közgyűlési tagok közül sajátjává teszi, s mint ilyet letárgyaltatni kívánja, a tárgyalás tovább folytatódik.

IV. FEJEZET.

A t a n á c s k o z á s.

10. §.

Az ülést az esperes imával nyitja meg.

A tanácskozást az elnökség vezeti (zsinati törv. 41. §.), mely a rend fentartására felügyel.

Jogában áll az elnökségnek a tanácskozás méltóságát sértő vagy személyeskedő szónokot rendre utasítani. Ha az elnökség rendreutastásának sikere nem lenne: indítványára, vitatásba bocsájtkozás nélkül, egyszerű szavazattal, a szót azon tárgy fölötti vita folyamában, a szónoktól a gyűlés megvonhatja.

A tanácskozás háborítása esetében az elnökség a gyűlést felfüggesztheti.

11. §.

A szólanı kívánók az elnökségileg a gyűlés színe előtt megbízott jegyző által iratják fel magukat, ki őket ezen feljegyzés sorrendje szerint hívja fel a szólásra.

12. §.

A tárgyakat rendesen a jegyzők terjesztik elő, az előterjesztéssel azonban az elnökség kivételesen mást is megbízhat. Az előterjesztendő tárgyak az előterjesztőnek a közgyűlés határidejét megelőzőleg 4, illetve 1 nappal kiosztandók, a szerint a mint azok a rendes, vagy póttárgysorozatban vannak felvéve.

13. §.

Valamely tárgynak egyes pontok szerinti részletes tárgyalása három közgyűlési tag kívánatára mindig elrendelendő.

14. §.

Egy tárgyhöz mindenki csak egyszer szólhat, úgy az általános tárgyalásnál, mint a részletes tárgyalás alkalmával minden egyes pontnál. Az indítványozót azonban (8—9. §.) a zárzó is megilleti.

15. §.

Szót kérhetnek bármikor:

- a) az elnökség bármelyik tagja és a tárgy előterjesztője.
- b) kik személyes megtámadásra akarnak válaszolni.
- c) kik szavaik félremagyarázását akarják helyreigazítani.
- d) kik az ügyrendi szabályokra hivatkoznak.
- e) azon bizottsági tagok, kik a szőnyegen forgó tárgyakra nézve ténybeli felvilágosítást akarnak adni, vagy a hozzájuk intézett kérdésekre akarnak válaszolni.
- f) az indítványozó, ha tárgyalás alá vett indítványát visszavonni, s azon szavazattal bíró tag, ki a visszavont indítványt sajátjává tenni s letárgyaltatni akarja. (9. §.)

16. §.

A gyűlés a tárgyat akár a következő s esetleg rendkívüli közgyűlésre utasíthatja, akár bizottságnak adhatja ki beható véleményezés s jelentéstétel végett.

17. §.

Ha a tárgyhöz szólni kívánó az elnökség fölhívására sem jelentkezik, az elnökség a szőnyegen forgó tanácskozást befejezettek nyilvánítja.

V. FEJEZET.

A szavazás.

18. §.

A tanácskozás befejezésével mindenkinek jogában áll sza-

vazást kívánni. A szavazás két féle: nem névszerinti, vagy névszerinti. Nem névszerinti szavazás, mely felállással és ülve maradással, vagy ellenpróba alakjában ülve maradással és felállással történik. Névszerinti azon szavazás, melynél a jegyzőnek névszerint való felhívására fenszóval szavaznak a közgyűlési tagok.

19. §.

A nem névszerinti szavazás egyetlen tag kívánatára is elrendelendő, — a névszerinti szavazás azonban csak 10 tag, vagy a jelenlevők $\frac{1}{4}$ részének kívánatára.

20. §.

Ha elnapolási indítvány terjesztetett elő (17. §.), első sorban mindig az bocsájtandó szavazás alá. Ha a tanácskozás alatti tárgy véleményes jelentéssel van ellátva s elnapolási indítvány nem tétetett vagy az elvettetett, első sorban ellenindítványok esetében is mindig a beterjesztett vélemény bocsájtandó szavazás alá, s az ellenindítvány csak azon esetben, ha a beterjesztett vélemény elvettetett. Több ellenindítvány fenforgása esetében a beterjesztett vélemény elvetése után azok azon sorrendben bocsájtandók szavazás alá, a mily közel-égben állanak a beterjesztett véleményhez.

21. §.

A szavazás tárgyául szolgáló kérdés egyetlen tag kívánatára is az elnökség által írásban foglalandó, felolvasandó és akkép szerkesztendő, hogy „igennel“ vagy „nemmel“ történhessék a szavazás.

22. §.

A felolvasott kérdésnek szerkezete, vagy más szerkezetbe öntése felett új tanácskozás lehet, mely esetleg szintén szavazás által döntendő el.

23. §.

Szavazás közben beszédet tartani, vagy a szavazatot indokolni nem szabad.

24. §.

Az elnökség csak akkor szavaz, ha az „igen“ és „nem“ szavazatok mennyisége egyenlő.

VI. FEJEZET.

A határozat.

25. §.

A határozatokat az elnökség mondja ki, és pedig: ha a véleményes jelentéssel ellátott tárgyhöz senki nem szól s szavazatot nem kíván, a beterjesztett vélemény értelmében, — ha a tárgyhöz többen hozzá szólnak, de szavazást senki nem kíván, a szőlők többségének értelmében, — ha pedig szavazással döntett el a kérdés, a szavazatok eredménye szerint.

26. §.

Ha a 24. §. értelmében gyakorlandó elnökségi szavazatok után is megmaradna az „igen“ és „nem“ szavazatok között az egyenlőség, a szóban levő tárgy a következő közgyűlésre utasítottak mondandó ki.

27. §.

A határozatokat ugyanazon gyűlésszakban, melyben hoztattak, módosítani vagy megváltoztatni nem szabad.

28. §.

A határozatok elleni óvás, vagy ellenmondás el nem fogadható.

VII. FEJEZET.

A jegyzőkönyvek.

29. §.

A közgyűlés jegyzőkönyvét a következő napon, esetleg

azon nap délutánján, vagy még azon ülésben is, maga a gyűlés hitelesíti. A másod-, harmad- stb. napi ülések első tárgya mindig a hitelesítés.

30. §.

A határozatok szövege után névszerinti szavazás esetében a jegyzőkönyvben az „igen“-nel és „nem“-mel szavazók nevei is bevezetendők.

31. §.

Ha a határozat szerkezete ellen a többség kifogást teszen, az újból szerkesztés vagy kijavítás az ülés folyamában az illető jegyző által azonnal eszközözlendő.

32. §.

A hitelesített jegyzőkönyveket a hitelesítés igazolásául az elnökség, az egyházmegyei tanácsbírák és az egyházmegyei ügyész a mennyiben jelen vannak, aláírásukkal ellátják.

A hitelesített jegyzőkönyvek kivonatait egyedül a jegyző adományozza ki.

A bihari ev. ref. egyházmegyei tanító-gyámolda

ALAPSZABÁLYAI.

I. Czime.

1. §. A bihari ev. ref. egyházmegyei tanító-gyámolda.

II. A gyámolda átalakulásának célja.

2. §. Miután az 1875-ik évi XXXII. t. cz. által felállított országos tanítói nyugdíj-intézetbe belépni minden tanító köteleztetik, ezután senki sem kényszeríthető, hogy a bihari ref. egyházmegyei tanító-gyámoldának is részvényes tagja legyen, hanem öntetszésére hagyatik minden ez egyházmegyei ref. felekezeti tanítónak, énekvezérnek, tanárnak és kisdédóvónak, hogy e tanítói-gyámoldába beléphessen, halála esetére özvegye, árvái, — vagy tanításra, kora, lelki s testi erőtlensége miatt alkalmatlanná léte esetében, önmaga számára biztosítandó segélyezés céljából.

III. A gyámolda tagjai.

3. §. Ezen tanító-gyámoldának tagjai lehetnek, minden az egyházmegyében hivatalt viselő tanítók, tanárok, énekvezérek és kisdédóvók, ha eddig már tagjai voltak, s évenként különbség nélkül 2 azaz két o. é. frt részvénydíjat fizetnek.

4. §. Minden újonnan belépni kívánó tanító, tanár, énekvezér, kisdédóvó, segéd és ideiglenes tanító, ha 40 éven alul van s egyszer mindenkorra alapítványi vagy tagsági díj fejében 50, azaz ötven o. é. frtot fizet; ha pedig 40-ik életévét túl haladta; alapítványi, vagy belépti díj fejében 60, azaz hatvan o. é. frto

fizet: mire nézve minden újonnan belépő tag tartozik keresztlevélét a pénztárnokhoz beadni, azután évenként az alább kitett időszakban a 2 frt részvénydíját fizetni.

5. §. Mindazon tanítók és énekvezérek, kik az egyházmegyében eddig hivataloskodtak s részvényeiket pontosan fizették, még ha hivatalukból önként kiléptek, vagy jelenleg más egyházmegyében tanítóskodnak is, ha minden évben november 1-től december 15-kéig, vagy ha eddig fizetés nem teljesítették, a pénztárnok rögtöni felszólítása vételétől számított 8 nap alatt a pénztárnok kezéhez 2 azaz két forint o. é. részvénydíjat fizetnek.

IV. A részvényes tagok kötelességei.

6. §. Minden részvényes tag évi 2 o. é. frt részvényét évenként november 1-től december 15-ig a pénztárnokhoz, akár személyesen, akár posta útján bérmentesen önként tartozik befizetni, mit ha nem teend, részvényes tag lenni azonnal megszűnik és csak a 4. §-ba kitett 50, vagy 60 frt belépti díj újra lefizetése után lehet ismét tagja a gyámoldának; különben mind maga, mind családja részéről lemondottnak tekintetik.

7. §. Minden újonnan belépő tag, tartozik a 4-k §-ban kiírt 50 vagy 60 frt o. é. beléptidíjt a gyámoldába beléptekor vagy készpénzben, vagy hiteles elfogadható kezes vagy kezesek jóállásával megerősített s törvénynek megfelelő 8% kamatot biztosító, s részletenként törlesztendő — kötvénnyel kifizetni, a kötvényt 5 év elteltéig kiváltani; mit ha elmulaszt, részvényes tag lenni megszűnik.

V. A gyámoldai tagok jogköre.

8. §. A gyámolda részvényes tagjainak joguk van

- a) a közgyűléseken megjelenni,
- b) indítványokat tenni,
- c) a közgyűléseken előforduló tárgyakba beleszólani, s eldöntésekben szavazni,
- d) gyámoldai tisztviselőket választani.

VI. A gyámoldai alaptőke növekedése.

9. §. A gyámolda alaptőkéje növekedik:

- a) az évi részvénydíjakból,
- b) a gyámoldába belépő új tagok által fizetendő tagsági díjból, (lásd 4 §-t)

c) az ügy szentsége iránt érdekekkel viseltető egyénektől reménylíhető adományokból.

d) minden egyházban egyszer mindenkorra áldásos évben gabona, vagy pénzbeli segedelmezés végett házaiknál megkezesett év. ref. hívek adományaiból.

e) minden évben első adventi vasárnapon szószékből ki hirdetés folytán bejövő adományokból.

f) az összes tőke kamatja $\frac{1}{4}$ -dének évenkénti tőkésítéséből.

VII. A pénztár kezelése.

10. §. Magános személy, ingatlan vagyona, következő kellékek mellett kölcsönözhet: vagyoni állását igazoló becsület, adó könyvvvel hitellekkönyvileg bekebelezett kötvényt, s ha csak beltelekre adatik a kölcsön, a biztosítékul lekötendő épületek tüzkármentesítéséről szóló kötvényt és díjkötelezőt, mely a lejárat előtt megújítandó, tartozik a pénztárnoknak — utóbbit minden évben — átadni. A becsértéknek a kölcsön veendő összeg a földbirtoknál háromszorosan, s a háznál s belteleknél négyszeresen kell meghaladnia, a bekebelezett terhek kétszeres összegben vétetvén fel, a háromszorog illetve négyszeres kiszámításánál, oly formán, hogy ily esetekben a becsértéket a már bekebelezett összeg kétszeres, és a szándoklatba vett új kölcsön, egyszeres mennyiségének egybeszámítása utáni háromszorognak, illetve négyszeresnek kell megütnie. Szőlőre kölcsönt adni nem lehet. A kamatláb jelenleg 8%; a fenn maradt összeg pedig takarékpénztárilag kezelendő, mind addig, míg a gyámoldának 10 azaz tíz tagja leendő; ha pedig már tíz tagja nem lesz, a debreczeni ref. főiskola kéretik fel a gyámolda pénzeinek kezelésére, a záradékban kifejtett módozat szerint.

VIII. A segélyezés.

11. §. A segélyezés az év végével határoztatik el s a segély mindenkor január hó első hetében osztatik ki, a segélyt igénylők közt egyformán.

12. §. Az évenként kiosztandó segély az év végével kimutatott egész tőke összes kamatának $\frac{3}{4}$ -de, $\frac{1}{4}$ -de a kamatoknak mindig a tőkéhez csatolandó.

13. §. A kiosztandó segélyösszeg a segélyezendő nyugalmozott tanítók, énekvezérek, tanárok, kisdédovók, segéd és ideig-

lenes tanítók, s ezek özvegyei és árvái között, illetőleg családonként egyenlően osztatik ki, úgy azonban: hogy míg az özvegy él, tetszése szerint rendelkezik a nyert segélyről; ha pedig az özvegy úgy találja elhalni, vagy férjhez menni, hogy több segélyt igénylő árvák maradnának, azon esetben az élő árvákat illető segély, a gyámolda-választmány tagjai közül részökre kinevezett gyámjuknak adatik ki, ki a segélyt az érdeklött árváknak egyenlően köteles leendő kiosztani.

14. §. A segélyeztetésre való jogosultságra megkivántatik, hogy a részvényes tag részvényét és az egyszer mindenkorra meghatározott alapítványi díjt a 6 és 7 §-sok értelme szerint befizette legyen.

15. §. Segélyezendők:

a) az elgyengült, vagy elnyomorodott hivatal képtelenné lett, vagy nyugalmazott részvényes tagok s a hivatalukból önként kilépett tagok és azok gyermekei a d) és f) pontok értelmében;

b) gyermekes és gyermektelen özvegynők halálokgig, vagy férjhezmenetelökgig a midön a segélyezést maguk személyére örökre elvesztik; ha azonban az előbbi, illetőleg a tanítóval kötött házasságból gyermekek maradnának, az egy családra eső segélydíjt az elmaradott tanítói árvák nyerendik. Az erkölestelen életök által magukat megbélyegzett özvegy nők, maguk részéről a segélyezéstől végkép elesnek.

c) ha egy tanító után kétféle örökös, nevezetesen utóbbi házasságból özvegy és gyermek, az első házasságból szinte még kiskoru gyermek maradna: azon esetben a segélyezésre járulandó összeg fele része az özvegyet, fele része fejenként egyenlő arányban a mindkét házasságból származott gyermekeket illeti.

d) egyes teljesen árva fiúk, ha tanulói pályán vannak 20 éves korukig, más pályán levők 18 éves korukig segélyezendők;

e) egyes teljesen árva leányok 18 éves korukig, ha pedig előbb férjhez mennének, csak férjhez menetelökgig segélyezendők;

f) az ügyefogyott és nyomorék árvák, a gyámoldai választmány által megvizsgálandó kedvezőtlen állapotjuk figyelembe vételével élethosszig segélyezhetők;

g) bármely részvényes tag, ha hivatalból önként kilép, vagy más egyházmegyébe megy át, a megállapított 2 azaz két forint részvénydíjnak pontos és folytonos fizetése mellett, azon túl is gyámoldai tagnak tekintetvén, halála esetén családja, hiva-

talképtelenné léte esetén maga is a kebelbeliekkel egyenlő arányban segélyeztetik.

h) hatvanöt évet meghaladott tanító, ha önként lemondana is pályájáról, segélyezendő.

i) az oly egyének, kik önvétségük miatt egyházi legfelsőbb ítélet folytán hivatalaikból kitétetnek, a gyámolda jótékony-ságát nem élvezhetitek; az önvétkök nélkül szenvedő nők és gyermekek azonban, özvegy és árvakul tekintendők.

IX. Segélyezés módja.

16. §. A családfő halálával, vagy hivatal képtelenné lételével a segélyezés megkezdődik a következő év január 1-én, az évi segélyösszeg az elhalálozás évére is egészben kiadatván.

17. §. A segélyt igénylők, segélyre jogosultságukat igazoló bizonyítványaikat a gyámolda elnökéhez mindenkor írásban, egyszer mindenkorra gyermekeik keresztlevelével, a 15 évet felül haladó leánynál a férjtelenséget, az özvegyiséget és életben létet igazoló bizonyítványt pedig, minden év december 1—31-ig, a tartózkodásuk helyén lakó lelkész pecsétjével megerősítve, a 18—20 év közötti tanulói pályán levő fiugyermekek pedig tanulói pályán létét igazoló tanodai bizonyítványát kötelesek beadni, hogy a nyerendő segélyt a következő év január első felében kivehessék.

18. §. A segélyezendők az őket illető részt általában mindenkor január hó első felében nyerendik egyszerre.

X. A segélyezés megszűnése.

19. §. Megszűnik a segélyezés mindenkire nézve — személyét illetőleg — ha meghal: özvegyére nézve ha férjhez megy, vagy erkölcstelen életével magát megbélyegzi: munkaképes árvákra ha a 15-ik § d) és e) pontjaiban kitett életkort eléri.

XI. Tisztviselői szerkezet, s azok teendője.

20. §. Az egylet ügyeit kezelendi egy, a részvényes tagok által közgyűlésre beadott írásbeli szavazat útján három évre választandó tanító-elnök, alelnök, egy pénztárnok, 5 választmányi tag és egy jegyző. Ez az egyházmegyéhez tudomásvétel végett bejelentendő.

21. §. Az elnök teendője: a gyámoldai közgyűlést évenként egyszer, február hó utolsó, vagy március hó első hetében,

a választmányi ülést a körülményekhez képest legalább egyszer összehívni, azokon elnökölni, a gyámolda részvényes tagjait érdeklő határozatokat köröztetni, a választmány által megállapított kiadásokat utalványozni, általában a gyámolda érdekeire felügyelni; tiszteletdíja 5 frt o. é.

22. §. Az alelnök köteles az elnököt akadályoztatása esetében teendőiben helyettesíteni.

23. §. A pénztárnok kötelessége :

a) minden a gyámolda javára befolyó jövedelmet pontosan kezelni, annak pontos beszolgáltatását eszközölni, a bevételekről, kiadásokról pontos és hibátlan naplót vezetni, annak minden pontjait nyugták, ellennyugták, utalványok és kötelezvényekkel igazolni;

b) a választandó pénztárnoknál kellő tekintettel kell lenni, nem csak erkölcsi, hanem anyagi biztosítékra is; s mielőtt a pénztárt átvénné, a gyámolda részére minden létező s reménylhető javait lekötő biztosítéklevelet adni köteles;

c) a pénztárnok minden évben a februáriusi, vagy márciusi gyámoldai közgyűlésen a pénztárnak egész állásáról mulasztatlanul 3 párban elkészített pontos számadást tartozik bemutatni mérleggel s a részvényes tagok névsorával. A megvizsgált, s az elnök és választmányi tagok aláírásával megerősített számadás egyik példánya, minden évben az esperes ur által összehívandó tavaszi egyházmegyei közgyűlésre bemutatandó, s esperes ur által egyházanként köröztetendő: másik példánya elnök által levéltárba teendő, a harmadik példány pedig pénztárnoknak — maga biztosítása végett — kiadandó.

d) a pénztárnok kellő biztosítása, illetőleg ellenőrzése céljából, a pénztárnok mellé a választmány tagok közül időnként két tag neveztetik ki, kik megbízó levéllel láttatnak el, s ezeknek tudtán kívül, vagy jelen nem létökben sem pénzt kölcsön adni, sem a takarékpénztárba pénzt elhelyezni, vagy onnan legcsekélyebb összeget is kivenni pénztárnoknak jogköréhez nem tartozik. Ezen szabály a takarékpénztári könyvbe bevezettetendő.

e) a pénztárnok évi fizetése 30, az az harminc frt o. é.

24. §. A jegyző teendője: a választmányi és közgyűlések jegyzőkönyveit pontosan vezetni; egyeseket érdeklő kiadványokat elnöki uton megküldeni; — a jegyző a választmányi tagokkal egyenlő szavazattal bír. Évi fizetése 15 frt o. é.

25. §. A választmányi tagok, a választmányi és közgyűléseken tartoznak megjelenni, a gyámolda tőkét és minden va-

gyonát ellenőrizni, a gyűlésen meg nem jelenésüket az elnöknel mulhatlanul igazolni.

26. §. A gyámolda tisztviselői, u. m. elnök, alelnök, pénztárnok, jegyző és választmányi tagok, hivataluk lelkiismerettel való betöltésére, magukat a közgyűlésen leteendő esküvel kötelezik.

27. §. Hogy a választmányi ülés megtartathassék, az elnökön s jegyzőn kívül okvetlenül 3 választmányi tag jelenléte szükségeltetik. Közgyűlésen pedig a tagok $\frac{1}{3}$ -ának kell jelen lennie, ha ennyi meg nem jelennek: az ujabban összehívandó közgyűlésen a jelenlevők számukra való tekintet nélkül határozandának.

28. §. Ugy a közgyűlések mint a választmányi ülések jegyzőkönyvei az esperesnek azonnal bemutatandók.

XII. Záradék.

29. §. Ezen alapszabályok a körülményekhez képest akár mely időben és mindaddig módosíthatók, míg a gyámoldának 10 részvényes tagja leend, s addig a választmány kezeli — a fentebb előirt szabályok szerint — az egylet vagyonát mint az egylet tulajdonát; ha pedig a részvényes tagok száma tiznél — csak egygyel is — kevesebb leend; és egy év lefolyása alatt belépő nem jelentkeznék; azon esetben a meglevő tőke kezelésére a debreczeni ev. ref. főiskola kéretik fel, a következő feltételek alatt:

a) a debreczeni ev. ref. főiskola az átvett tőkét örök időkre fentartja, s kezeli, melyért az összes tőke kamatainak $\frac{1}{10}$ -de a főiskola szabad rendelkezésére bocsáttatik;

b) az összes tőke kamatainak $\frac{2}{10}$ -de az azon időben segélyezendő elgyengült tanítók, özvegyek és árvák segélyezésére — egyenlő mértékben — egészen kiosztandó;

c) azon esetben, ha segélyezendő gyámoldai tagok többé nem lesznek, az összes tőke kamatjának $\frac{7}{10}$ -de a debreczeni szegény tanulók *ösztöndijjéül* osztassék ki minden évben; $\frac{1}{10}$ -de mint fentebb is említve volt, a kezelésért a főiskola szabad rendelkezésére marad; $\frac{2}{10}$ -de pedig minden évben tőkésíttetik;

d) a szegény tanulók közt kiosztandó ösztöndijhoz elsőbbségi joggal birjanak azon tanulók, kik a bihari ev. ref. egyházmegye közgyűlése által kiállított bizonyítvánnyal beigazolják, hogy az ösztöndij tőkéjét osszerakó részvényes tagok valamelyikétől származtak; — a rokonság csak a másod unokáig jogosíthat bárkit is az ösztöndij elnyerésére; — közelebbi rokonság az el-

sőbbséghez nyújt jogot. Ha ilyenek nem lesznek, az ösztöndíjra a nagytiszteletű bihari ev. ref. egyházmegye ajánlhat az ezen egyházmegyében hivataloskodó ev. ref. felekezeti tanítók gyermekei közül segélyezendőket.

30. §. Az alapszabály megerősítés és jegyzőkönyvbe ki-nyomatás végett, az egyházmegyei gyűlésre felterjesztendő.

31. §. Ezen alapszabály érvénybe lép azonnal a helyben-hagyó egyházmegyei végzés meghirdetése után.

BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ.

	Szám.
Adófőkönyv és adókönyvecske tervezete a köri értekezletekkel közlendő	69
Balogh István kisjenői ideiglenes tanító lehet	50
Bereczki Ferencz a bihari egyházzal szembeni ügyben elmarasztaltatik	31
B.-sz.-mártoni templomi székügy küldöttségnek adatik ki	30
Bihari esketési ügy espereshez tétetik át	32
Biharmegyei tanítói nyugdíjügyi bizottságba 3 tag választatik	46
Bujdosó család gyámdiját illető intézkedés	61
Egyházközségi gondnokokat és egyházfiakat választás el nem fogadásáért a presbyterium birságolja meg	55
Egyházkerületi közig. illetmény beszerzése az egyházak joga és kötelessége	74
Egyházmegyei gyűlési végzéseket jegyzők adják ki	41
Egyházak s lelkészek osztályozása megállapittatik	23
Egyházmegyei tanácskozási szabályzat és ügyrend	35
Esperesi jelentés 1882 ről	20
Esperes 1882-iki számadása helyben hagyatik	17
Felvinci István özvegyének kérelme nem teljesíthető	60
Fugyii áttértek ügye a kerületre terjesztetik fel	21
Fugyii és pósalakai templom és lelkészlak építendő	24
Fugyii egyház, tőkepénze és gabonája ügyében perre utasittatik	57
F.-Vásárhelyen, a szolgálmány és gabona megváltása engedélyeztetik	47
F.-vásárhelyi földváltási pénz esperes által fölveendő	68
H.-K.-Pályiban, szolgálmány és gabona váltása engedélyeztetik	28
Kajcsa Lajos csökmői tanítónak állandósíttatik	49
Kismarjai presbyterválasztás megerősíttetik	36
Kereszteléseknél esketési jegyek mutatandók fel	81
Kerületi gyűlésre képviselők választatnak	72
Kis-szántói egyház templomépítési ügye	40

	Szám.
Kovács Gábor m.-keresztesi tanítóul megerősítettik . . .	54
Köri értekezletek több véleménye jövő gyűlésen tárgyalandó	71
Lakatos Imre volt bihari gondnok elmarasztaltatik . . .	33
Lélekösszeírást illető utasítás	73
Lelkészi állomásokra leendő pályázati kérvény kellékei . .	76
Lessi egyház, lelkész s k.-n.-révi egyház államsegélyre ajánltatik	64
Lessi Domokos-féle ügyben felek perre utasittatnak . . .	56
Magyar nyelv tanítása érdekében itézkedés történik . . .	27
M.-keresztesi magtári alapszabályok visszaküldetnek . . .	66
M.-telkii egyház, gyűlésre fuvart tartozik adni lelkészének .	62
Molnár Antal nyüvedi tanítóul megerősítettik	52
Nánásy Imre gyámtartozása a Sorbán-féle alapítvány kamat- jából törleszthető	63
Nagy Elek b.-sz.-mártoni s.lelkészül bekebeleztetik	78
Nagyváradai egyház Kola-féle szőlőeladási szerződése jóvá- hagyatik	76
Nagyváradai egyház Kola-féle házbérleti szerződése jóváha- gyást nyer	77
Oklevéllel nem bíró tanítók oklevelet szerezzenek	22
Pap Gábor örvéndi tanító ellen fegyelmi vizsgálat rendeltetik el	26
Pap Károly püspökii lelkész hivatalát tovább folytatni kész	29
Paptamásii 111 frtos ügy ügyésznek adatik ki	37
Paptamásii magtáriügyben küldöttség véleménye elfogadtatik	38
Paptamásii egyház, templomépítésre 100 köből buzát eladhat	39
Pénzes Bálint kérelme részben teljesítettik	70
Pósalakai iskola melletti tó eltávolítandó	25
Pósalakai templom és torony zsindelyezése megengedtetik .	44
P.-toldi templomépítési ügy visszatétetik	42
Séllei Dánielnek egy próba év adatik	53
Siteri templom és toronyépítés megengedtetik	45
Számadások helybenhagyatnak	18
Számvevőszéki szabályzat kidolgozása küldöttségre bizatik .	80
Szavazatbontó bizottság jegyzőkönyvei felolvastatnak s a tiszt- viselők megerősítettnek	15
Szemes László pénztárnokságróli lemondása elfogadtatik . .	16
Sziráki Béla követelése megítéltetik	34
Szücs Lajos a gyűlésen jelen nem lehet ,	19
Tanítógyámolda alapszabályai megerősítettnek	79
Tanítói oklevél megszerzésére 12 tanító utasittatik	48

	Szám.
Tanítói egyesület alapszabályai küldöttségnek kiadatnak . . .	67
Jegyzőkönyv hitelesítése küldöttségre bízatik	82
Váncsodi templom és toronyépítés helyeseltetik	43
Varga István özvegyének a 200 forint el nem engedhető . . .	58
Varga István özvegyének nyugdíja kiadandó	59
Vári János szorgalmasabb tanításra intetik	65
Veres Gyula zsákai segédtanító lehet	51

